

VIENYBĖ

1886 DEIMANTINIAI METAI 1961

75 M. 10-11

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, N. Y.

1961 M. KOVO (MARCH) 10 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 15 C.

V. Maželio nuotrauka

Scena iš A. Landsbergio "Penkių Stulpų" neseniai pastatyta New Yorko Gate teatre. Aldona, Barbara Ames ir Tardytojas, Juozas Bolely. Tai buvo pirmasis lietuvių dramaturgo debiutas profesionaliniame Amerikos teatre. (Plačiau 11 psl.)

ADLAI STEVENSON PRIĖMĖ PAVERGŲJŲ EUROPOS TAUTŲ SEIMO DELEGACIJĄ NEW YORKE

Š. m. kovo 3 d. JAV Nuolatinis Delegatas Jungtinėse Tautose Ambasadorius Adlai Stevenson priėmė PET Gen. Komiteto Delegaciją. Ilgokame pasikalbėjime buvo paliesiti pavergtosioms tautoms rūpimi klausimai ryšium su Jungtinėmis Tautomis bendrai ir su antrąja JT Generalinės Asamblėjos XV-sios Sesijos dalimi specialiai. Delegacijai vadovavo PET Seimo Pirmininkas Vaclovas Sdzikauskas.

Išryškėjus tendencijai sutrumpinti šios Sesijos darbotvarkę, išleidžiant vadina- mus "šaltojo karo" klausimus, kurių vienu laikomas ir Vengrijos klausimas, kovo 10 d. PET Gen. Komitetas kreipėsi telegramomis į JT Asamblėjos Gen. Komiteto laisvuosius narius, kurioje reišė protestą prieš Vengrijos klausimo sujungimą su šaltuoju karu, ir vardan teisingumo ir JT Chartos prašo palikti tą klausimą JT darbotvarkėje ir svarstyti, kaip buvo numatyta, šioje sesijoje. Telegramoje sakoma, kad Vengrijos klausimas yra flagrantiškas Chartos, tarptauti-

Adlai Stevenson ir Eleonora Rooseveltienė Jungtinėse Tautose

nės teisės ir moralės sulau- žymo pavyzdys ir kad tas klausimas išplaukia iš Sovietų karinės agresijos prieš Vengriją, kurios pasėkoje buvo nužudyta tos valstybės laisvė ir politinė nepriklausomybė. Telegramoje nurodoma taip pat, kad debatų Vengrijos klausimo

atidėjimas reikėtų premiją agresijai ir nebijimui Pasaulio Organizacijos, turint galvoje, kad ta pati Organizacija taip neseniai priėmė dvyliką politinių rezoliucijų, smerkiančių Sovietų agresiją prieš Vengriją, ir nieko nepadare joms įvykdyti.

Is Lietuvos

MIRĖ B. DIRMEIKIS

Bronius Dirmeikis

• Naują programą ruošia prieš metus Kaune įsikūręs mėgėjiškas simfoninis orkestras, vadovaujamas L. Andriulio. Į naują programą įtraukta Suberto "Nebaigtoji simfonija, Rachmaninovo ant-rasis koncertas fortepijonui su orkestru, Listo antroji vengrų rapsodija ir kt.

• Respublikinėje bibliotekoje Kaune įrengtas M. Valančiaus kūrinių stendas, skirtas 60-osioms rašytojo gimimo metinėms paminėti.

• Valst. Akademiniame Teatre, Vilniuje, LTSR liaudies artistė K. Kymantaitė ruošia tragediją pagal J. Marcinkevičiaus poemą "Kraujas ir pelėnai". Dalyvauja: V. Derkin-tis, P. Zulonka, J. Kavaliauskas, J. Berūkštytė, A. Bružas ir kt.

• Taraso Sevčenkos, įžymaus ukrainiečių dainiaus, 100-osioms mirties metinėms skirta paroda atidaryta Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko vardo universiteto biblio- tekoje. Panaši paroda atida- ryta New Yorko Didžiojoje Bibliotekoje, prie kurios su- rengimo /ra prisidėjo ukrai- niečiai tremtiniai.

• Vilniaus valstybinė konser- vatorija, šiemet išleis 45 chorvedžius, instrumentalis- tus, vokalistus, kompozito- rius, muzikologus, aktorius ir kt. muz. specialistus.

Pirmadienį, kovo 13 d. Chi- cagoje nuo širdies smūgio mirė Bronius Dirmeikis. Ve- lionis buvo gimęs 1910 m. sau- sio 24 d. Kražiuose. Baigė V. D. V. universiteto teisių fakultetą. Studijavo Bazelio, Vienos, Paryžiaus universite- te. 1942 m. Vilniaus univer- sitete gavo teisių daktaro laipsnį. Dėstė prekybinę teisę Prekybos Institute Klaipėdoje ir buvo paskutinysis Lietuvos Aido redaktorius. Vienas pir- mųjų Vliko organizatorių. Su V. Rasteniu parašė "Lietuva tironų pančiuose." Paskuti- niuoju metu redagavo "Mar- gutį" ir vadovavo jo radijo programai.

• Kaune koncertavo Smolens- ko dainų ir šokių ansamblis, vadovaujamas V. Dunajevskio.

LIETUVOS PASIUNTINYBĖ IR KONSULATAS BRAZILIOJE JAU UŽDARYTA

Brazilijos prezidentas Quadros pasirūpino galutinai sulikviduoti Nepriklausomos Lietuvos institucijas. Taigi, uždaroma Lietuvos pasiuntinybė Rio de Janeiro ir konsu- latas San Paulo mieste. Kaip žinome, lietuviai emigrantai yra daug prisidėję prie Bra- zilijos kūrimo. Dabartinė vy- riausybė štai kokių būdu atsi- dėkvoja savo naujiesiems pilie- čiams.

Pasklaidus žinioms apie nau- jojo Brazilijos prezidento nu- sistatymą sumegzti diploma- tinius santykius su Maskvos satelitais Bulgarijoje, Rumu- niijoje ir Vengrijoje ir atšaukti diplomatinį pripažinimą Baltijos valstybių atstovy- bėms, vasario 17 Pavergtųjų Seimas pasiuntė naujam Brazilijos prezidentui svei- kinimo telegramą, kurioj taip pat išdėstė seimo susirūpini- mą dėl aukščiau minėtų ži- nių. Išvadoje telegrama reišk- kia viltį, kad Brazilija ne- pripažins padėties, sudarytos agresinių veiksmy ir svetimos intervencijos pasėkoje ir tvir- tai stovės už visų tautų ap- sisprendimo teisę.

Vasario 21 šeši Pavergtųjų Seimo nariai — Bulgarija, Es- tija, Latvija, Lietuva, Rumu- nija ir Vengrija — Brazilijos naujam prezidentui pasiuntė savo vardu naują panašaus kaip vasario 17 turinio tele- gramą, o vasario 21 Paverg-

Janios Quadros
naujasis Brazilijos prezidentas

tųjų Seimo Pirmininkas ir Sei- mo generalinio komiteto ryši- ninkas su Jungtinėmis Tauto- mims apsilankė Brazilijos ambasadoje prie Jungtinių Tautų ir turėjo išsamų pasi- kalbėjimą su ambasados poli- tiniu patarėju. Iš pasikalbėji- mo aiškėjo, kad Brazilija tik- rai yra pakeliui užmegzti dip- lomatinius santykius su sate- litinėmis Bulgarijos, Rumu- nijos, Vengrijos vyriausybė- mis ir su Sovietų Sąjunga. Deja, nei telegramos, nei ap- silankymai nepadėjo.

Lietuviai Kalifornijoje

Vladas Bakūnas

Prieš daugiau kaip 20 metų (berods 1934) man su dr. Ladu Natkevičium viešint Sveicarijoje pas dr. J. Gabrij – Paršaitį, pastarasis mudviem daug pasakojo, kaip I-jo pasaulinio karo metu sunku būvę prieti prie įtakingesnio šveitarų ar prancūzų laikraščio, kad ten "įkišus" straipsnį, palankų Lietuvos nepriklausomybės atgavimui. Gabrys nupasakojo net kelis atsitikimus, kai jis, būdamas lietuvių informacijų biuro Sveicarijoje vadovu, išmokėjo dideles sumas paskiriems žurnalistams, kad jie savo straipsniuose užtartų Lietuvą. Tos sumos, kartais, siekė net 1,000 šveicarių frankų... Tai gi – tada... 1915 – 1918 metais...

O dabai? Štai prieš akis turiu stambų Los Angeles dienraštį "Herald-Express", 1961 m. kovo mėn. 9 d. laidos, kuriame žymus amerikietis žurnalistas George Todt visą savo kolumną pašventęs Lietuvos reikalui. Tiesa – jis tame straipsnyje, kalbėdamas apie Lietuvą, prisimena ir kitas pavergtas tautas, G. Todt, be kita ko, tame straipsnyje perspauzdino visą tekstą garsiosios senatoriaus T. H. Kuchel rezolucijos, reikalaujančios sovietus pasitraukti iš Lietuvos. Istorija vėl pasikartojo – ir po antrojo, kaip ir po pirmojo, pasaulinio karo mums vėl reikalingi laisvų kraštų

žurnalistai, kad užtartų pavergtą Lietuvą. Tik šį kartą, atrodo, tokių yra daugiau, jie lengviau prieinami ir net be jokio pinigo. Autorius pačioje straipsnio pradžioje nurodo ir temos atsiradimo "paslaptį": ...ne taip senai, jo draugas Leonardas Vallukas jį pakvietė į Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo minėjimą ir, žinoma, jo širdis buvusi su tais puikiais žmonėmis, lietuviams...

Lietuvos atstovas Washingtono J. Kajeckas buvo pakviestas atvykti Kalifornijon, š. m. birželio 18 d. šv. Kazimiero parapijos rengiamos lietuvių dienos proga. Esu patyręs, kad p. Kajeckas parapijos klebonui apgalvestaudamas pranešė negalintis į Los Angeles atvykti, nes ryšium su dainų diena Čikagoje liepos 2 d. kur rengiasi dalyvauti, negalįs suderinti laiko.

Los Angeles lietuvių kultūros klubas kovo 11 d. vakarą, lietuvių namuose, davė rečą kultūrinę pramogėlę, kurioje sugužėjo tiek daug besidominčių, kad ir salė ir sveitinė pasirodė besančios permažos... Plati ir turininga programa (apie kurią smulkiau buvau pastebėjęs jau

praetame "Vienybės" nr.) J. Tininio paskaita apie lietuvių kalbą pradėdant ir solistės L. Zaikienės dainomis baigiant – gausiam ir dėkingam būriui svečių suteikė progos virš trijų valandų atitrūkti nuo dienos darbų ir rūpesčių ir pagyventi kitu – lietuvišku laiko tarpu... Jo paties gerai sudėstyta programą pravedė klubo pirmininkas rašytojas J. Gliuda. Nežiūrint nelaukiamai gausaus būrio svečių – programai pasibaigus visi buvo pavaišinti kava ir pyragaičiais. Klubo valdybos narės D. Karaliūtė ir V. Barmienė buvo tikrai darbščios ir vaišingos šeimininkės.

"Pagaliau, vieną sykį Lietuvai reikia nustatyti sienas" – atsakė man J. Andrius, Amerikoje išleisto Lietuvos žemėlapių autorius, kai paklausiau jį neseniai "ką dabar veiki?". J. Andrius ruošia naują Lietuvos žemėlapi, renka tam medžiagą, dalį jos jau turi, bet dar laukia daugiau atsiunčiant iš Vokietijos. Numatęs paruošti Lietuvos žemėlapi, kuriame nustatysias tokias Lietuvos sienas, kurių esą turėsime reikalauti būsimai Lietuvai...

L. Briedžio nuotrauka

Solistė D. Stankaitytė su programos dalyviais po koncerto įvykusio Los Angeles, Cal. Pirmoje eilėje D. Stankaitytė su muz. B. Budriūnu. Stovi (iš k. į d.): poetė F. Tumianė, solistas R. Dabsys, akompaniatorės Alice Dotts ir R. Apeikytė.

Solistė D. Stankaitytė, davusi puikų koncertą Los Angeles lietuviams š. m. kovo 5 d. šv. Kazimiero parapijos metinės šventės proga, praeitą sekmadienį išskrido atgal Čikagon. Viešnia pabuvusi čia daugiau kaip savaitę laiko (buvo apsisitūsi savo prietelių Butky šeimoje Resedoje) apilankė Disneyland, Palm Springs, Las Vegas, žymesnes vietas Hollywoode ir kt. Kalifornija D. Stankaitytei palikusi labai gero įspūdžio, juo labiau, kad iš vėjuotos ir šalotos Čikagos atskridus, čia buvo netik šilta ir sausa, bet ir nepaprastai saulėta.

Kaziuko mūgė kovo 26 d. rengia Los Angeles lietuvių skautai šv. Kazimiero parapijos patalpose ir kleme. Mūgei sudaryta plati ir įdomi programa, ruošiamasi geram "bizniui" su dešrelėmis, "kvasu", kava ir kt. Mūgės viršininku yra fil. Val. Varnas, jo padėjėjai – D. Gustaitė ir R. Dabšys.

Kalbant apie skautus – čia turime ir jūrų skautų nedidelę grupelę, kuri užsimojusi naujims, net nemažiams darbams ir žygiams: įgyti nuosavą laivą, kuriuo būtų galima daryti tolesnes išvykas į Pacificą. Turima galvoje burtinis laivas, kurio įgijimui reikės sukelti gal kiek virš 1,000 dolerių. Pirmieji keli doleriai į šį jūrinį maišą, be abejo, kris jau Kaziuko mūgės metu. Aptariama dabar tolesni keliai ir būdai, kaip greičiau sukelti pinigų,

kad dar šią vasarą lietuvių jūrų skautai galėtų plaukti nuosavu laivu. Neabejotina, kad visuomenė jūrų skautų pastangas šia kryptimi parems tikrai gausiai.

"Vienybės" nr. 8 trumpai buvau pranešęs apie vasario 16-tosios minėjimą San Francisco. Papildomai esu patyręs, kad ta proga ten vaidinant "Baisųjį birželį" (veikalą statė iš Los Angeles nuvykę Dramos Mėgėjų Sambūrio vaidintojai) – maža grupelė svečių demonstratyviai apleido salę... Jai, mat, nepatiko vadinimo patriotinė, antikomunistinė dvastia...

Neseniai Los Angeles vienoje salėje buvo rodomi dabartinės Lietuvos vaizdų filmai. Tai vieno "draugo" neperseniausiai viešėjusio okupuotoje Lietuvoje "lauktuvės" Los Angeles "Laisvės" ir "Vilnies" draugams... kurių, pasižiūrėti raudonųjų Lietuvos vaizdų, prigūžėjo pilna salė. Kai kurie filme matė savo gimtuosius kaimus ir net ubagais paverstus timines... Filmų rodymas buvo suorganizuotas labai patyptomis, kad be patikimųjų nepatektų ten koks nors "dypukas"...

L. Kančausko nuotrauka

Los Angeles lietuvių parapijos klebonas J. Kučingis, dėkoja Rūtai Kilmonytei už sėkmingą programos pravedimą šv. Kazimiero minėjime. Kiekviena karta Rūtai pasirodžius scenoje publika ją pasitiko ir palydėjo audringais plojimais.

L. Kančausko nuotrauka

Dalis publikos Los Angeles lietuvių parapijos salėje kovo 5 d. šv. Kazimiero minėjime.

John Baltaduonis
FRANKFORD AVENUE
Cafe
1700 Frankford Avenue
Philadelphia, Pa.

Tarnauja daugiau, kaip šimtą metų

PASKUTINIŲ NUTARIMU
IŠMOKAMI DIVIDENDAI **3 3/4** % I. METUS

Dividendai apskaičiuojami metų ketvirčiais dviems metams ar daugiau (3 1/2 % reguliaraus plus 1/4 % specialaus).

3 1/2 % per metus *Reguliarus metų ketvirčio dividendas*

Nuo DEPOZITO-DIENOS
Apskaičiuojama METŲ KETVIRČIAIS

Užeiškite, rašykite ar telefonuokite bet kuriam mūsų skytūi

THE KINGS COUNTY SAVINGS BANK
A MUTUAL BANK

"...kur jūsų pinigai tarnauja tik JUMS!"
BROOKLYN, NEW YORK

Eastern Parkway Office: 539 Eastern Parkway at Nostrand Ave. Nuo pirm. iki penktadienio 9 v. r. - 3 v. p. p. Pirm. vak. nuo 5 - 8 v. v. PResident 3-7000
Broadway Office: 135 Broadway at Bedford Avenue Nuo antrad. iki penkt. 9 v. r. - 3 v. p. p. Pirm. nuo 9 v. r. - 7 v. v. STagg 2-6676
Member Federal Deposit Insurance Corporation

Clevelando lietuviai

J. Antanaitis

ISTORIKAS APIE ŠV. KAZIMIERĄ

Beveik kasmet, kovo pirmąjį sekmadienį, jaunimo organizacijos (ateitininkai, skautai, vyčiai) surengia Šv. Kazimiero minėjimą. Šiemet pasąaitininku apie šventąjį buvo pakviestas ne kunigas ir ne koks katalikų srovės ideologas, o liberališkesnių pažiūrų pasaulietis, istorikas, prof. dr. J. Jakštas. Jo paskaita buvo kiek skirtinga, palyginus su kitais kalbėtojais, praėjusiuose Šv. Kazimiero minėjimuose.

Suprantama, kad J. Jakštas, kaip istorikas, kalbėdamas apie Lietuvos Šventąjį, atsirėmė į istorinę tikrovę. Jis palietė ne tik faktus apie Šv. Kazimiero asmenį, bet ir išanalizavo anuos laikus ir aplinkybes, kurios išskėlė Šventojo vardą.

Kas nepriklausomos Lietuvos laikais ar dar seniau lankėsi Vilniaus katedroj, tas turėjo progos matyti vienoje jos koplyčioje ant altoriaus sidabriname karste Šv. Kazimiero palaikus. Kasgi išskėlė Šv. Kazimierą į altoriaus garbę?

Istorikas, be abejo, į tą klausimą jieškos atsakymo Šventojo gyventuose ir po to atėjusiuose laikuose. Apie Šv. Kazimiero asmenį nedaug tegalima pasakyti, sako J. Jakštas, nes trūksta žinių. Ir Z. Ivinskis savo didelį monografiją apie Šventąjį sako, kad Šv. Kazimieras buvo garsus, o žinių mažai tepalikęs (19 psl.).

Pasak Jakšto, prie to dar galima pridurti, kad Šventasis garsus pasidarė miręs. Žinių trūkumas aiškinamas jo ankstyba mirtimi. Tik 26 metus eidamas miręs, jis tesuskubo veikti vien tėvo šešėly, o atskirai istoriniuose šaltiniuose mažai žinomas.

Šv. Kazimieras gimė Krokuvoj 1458 m. spalio 3 d., o mirė Gardine, 1484 m. kovo 4 d., atseit, gyveno 15 amžiaus antro pusėj. Tai buvo laikai, kada viduramžiai artėjo prie galo, o aušo nauji laikai, renesansu vadinami. Naujoviškiosios renesansinės dvasios spinduliai mažai dar pasiekė Lenkiją, kurios kara-

liškame dvare buvo auklėjamas Kazimieras ir ten gavo griežtai krikščionišką išsimokslinimą. Jo mokytojas kurį laiką buvo italas Callimachus Buonacorsi, bet ilgiausiai jį mokė istorikas Jonas Długoszas, kuris paliko seniausią ir tikriausią Šventojo apibudinimą: "Kazimieras buvo puikus, retų gabumų ir nuostabaus mokslumo jaunikaitis". Iš šio ir kitų bendralaikų atsiliepimų matyti, jog Kazimieras buvo nepaprastai sumanus, veiklus ir doraš jaunikaitis, atkreipęs į savę visuomenės dėmesį.

Ypatingas nuotykis Šventojo gyvenime buvo vadovaujančių Lenkijos didikų bandymas pasodinti jį į Vengrijos sostą. Tam sumanymui nepavykus, Šventasis buvo ruošiamas tėvo Kazimiero įpėdiniu. Paskutinį savo gyvenimo dešimtmetį jis buvo supažindinamas su valstybės reikalais. Karalaitis pasidarė neatskiriamas karališkojo dvaro narys ir keliavo drauge su karalium. Paskutinį kartą Šv. Kazimieras atvyko į Vilnių 1483 m. ir kaip istoriniai šaltiniai sako, "savo rankomis atlikinėjęs registraciją kvitų, reikalingų tėvo patvirtinimo". Tų metų gale jis baigė valstybininko karjerą, nes džiuvos spaudžiamas, keliavo į Lenkiją, bet dėl ligos turėjo sustoti Gardine, kur motinos ir brolio slaugomas mirė. Kunas pervežtas į Vilnių ir palaidotas katedroje. Po pusantro šimto metų jo palaikai perkelti į sidabrinį kars-tą ir padėti ant altoriaus, specialiai jam pastatytą koplyčioj. Čia jis ilsėjosi, su 1655 — 6 metų pertrauka, iki pastarosios sovietų okupacijos, kada Vilniaus katedra paversta koku tai muziejum.

Ši trumpa Šv. Kazimiero gyvenimo apžvalga nedaug tepasako apie jo šventumą, nes jį šventuoju padarė, kaip istorikas J. Jakštas aiškina, anų laikų dvasinė ir politinė aplinka. Štai tos aplinkos jo aiškinimai.

ŠV. KAZIMERAS

Dail. A. Valeška

15 amžiuje Didžioji Lietuvos Kunigaikštija užėmė erdvę, kurią dabar istorikai vadiną Rytų Centro Europa. Toji erdvė buvo įsiterpusi tarp dviejų pasaulių: vakarietiško ir rytietiško. Jie abudu veikė Lietuvą, darė jai politinės bei dvasinės įtakos.

Vakarų, lotyniškos katalikiškos kultūros pasauliui vadovavo Bažnyčia. Jikaltarp-tautinė institucija, viršijo bet

kokių valstybinius, politinius ir socialinius skirtingumus. Jos dėka Vakarų Europa buvo internacionalinė kultūrinė bendruomenė, vadovaujama jos galingos hierarchijos, su popiežium priešaky.

Ši vakarietiška bendruomenė kalbamais laikais pergyveno krizę ir atsirado sąjūdžiai, iš kurių kilo reformacija. Krizelį pradžia davė schizmos, kada atsirado du ir net trys popiežiai. Net pačios Bažnyčios ribose netrūko sąjūdžių, kur jieškota daugiau mistinio religingumo. O sunkūs laikai, ypač turkų pavojus, kuris buvo jaučiamas vidurinėje Europoje, ir nuolat prie juos skelbiami kryžiaus karai, krepė žmonų dėmesį į dvasinį pasaulį. Antgamtinis pasaulis su Dievu, angelais, šventaisiais ir velniais pasidarė toks pat realus, kaip ir žemiškas. Pomirtinė realybė pasidarė tiek pat reali, kaip ir gyvenamoji. Perėjimas iš vienos į kitą buvo virtusi patrauklia tema pamokslininkams, menininkams ir poetams.

Vakariečius patraukęs antgamtinis pasaulis žadino gyveninį šventųjų garbinimą. Šios nuotaikos veikė ir 15 amžiaus Lietuvą. Netenka abejoti, kad karaličio Kazimiero ir sosto įpėdinio ankstyba mirtis pačiame jaunystės žydėjime bus paveikusi Lietuvos visuomenę ir davusi pagrindą jam pakilti legendų sritį. Tais rudenėjančio viduramžio laikais legendos lengvai galėjo virsti stebuklais.

Iš visuomenės nuotaikų kilusį Kazimiero šventumą pavaizduoja Z. Ivinskis pagal

autentiškus šaltinius: "Ne-trukus Vilniaus miesto gyventojai taip pat pradėjo lankyti mirusiojo karaličio kapą ir prie jo melstis. Vilniuje darėsi tas pat, kas atsitikdavo viduriniams amžiams ir kitur, mirus kuriam šventai gyvenusiam asmeniui... nes jo (Kazimiero) šventumo ir stebuklų garsas vis labiau sklido. Tai mums liūdiąja visai autentiški ano meto dokumentai (Šv. Kazimieras, 55 — 56 psl.).

Šv. Kazimiero šventumo ir stebuklų garsas rišasi su Lietuvos 15 amžiaus ir vėlesnių laikų politinė būkle. Tais laikais Didžiajai Lietuvos Kunigaikštijai grėsė trys išoriniai pavojai: turkai, totoriai ir maskoliai (Maskvos Kunigaikštija). Ypač pastarųjų pavojus išskėlė Šv. Kazimiero garbinimą. Bet apie tai sekantį kartą.

Kitame numeryje: ANTI-MASKOLINIŲ KOVŲ ŠVENTASIS.

BALF 52 skyriaus susirinkimas

Philadelphija, Pa. Balso metinis susirinkimas. Balso 52-ro, Philadelphijos skyriaus valdyba praneša, kad metinis narių susirinkimas sekmadienį, kovo 19 d., įvyks ne Lietuvos Banke, kaip anksčiau buvo pranešta, bet Šv. Andriejaus parapijos salėje ir prasidės ne 2 val., bet 1 val. 30 min.

Dienotvarkėje: veiklos pranešimai, valdybos rinkimai ir kt. reikalai. Visi nariai ir bičiuliai kviečiami dalyvauti. Nariu laikomas kiekvienas Balso aukotojas.

Philadelphijos 52 sk. valdyba

Alice Stephens dainininkiu ploksteles

IŠEJO KOVO 1, 1961

B. ir F. Budapest Gold Label
RCA VICTOR

I - pusėj

Sonata in D. Major Bruno Markaičio S.J.
Igrota garsaus smuikininko Francois D'Albert ir pianisto George Lawner

II - pusėj

Kodėl Dainelė
Ai siuntė mane ežeran
Vakaro Ilgesys
Batsiuvelis
Suskambėjo
Vėju Šventė
Motinos Kalba

St. Šinkus
V. Banaitis
A. Vanagaitis
J. Zdanus
J. Kačinskas
B. Markaitis
Vl. Jakubėnas

Uzsakyti galima dabar:

ALICE STEPHENS - CHICAGO CONSERVATORY - 64 E. Van Buren St., Chicago 4, Ill.
JONĖ BOBINIENĖ - 1530 S. 49th Ave., Cicero 50, Ill.

IŠTRAUKOS IŠ 20 METŲ SUKAKTUVINIO KONCERTO

Lietuvių kompozitorių naujaisi kūriniai

STEREO \$5.95
HI - FI 4.95

(Persiuntimo išlaidoms pridėdama 50 C.)

KANADOS LIETUVIAI

P. Lelis

PIRMAS LIETUVIŲ MILIJONIERIUS

Amerikoje yra daug turtingų lietuvių, kurie praeito šimtmečio pabaigoje ar šio šimtmečio pradžioje atvykę į J.A.V. pradėjo kurti savo įmones, bendroves, bankus ir kitokius pelningus būdus, šiandien darančius milijonines apyvartas. Su Kanados lietuviais buvo kitaip. Iki pirmojo pasaulinio karo lietuvių emigracija Kanadon buvo silpna ir čia atvykę paprastai dirbininkai išsisklaidė plačiuose Kanados plotuose, nepajėgė sukurti didesnių ekonominių organizacijų ir biznio įmonių. Nuo 1926 m. pradėjo atvykti iš Lietuvos daugiau žmonių, kurių tarpe buvo ir pamokintų. Jie įsikūrė didesniuose centruose steigė lietuviškas organizacijas, parapijas, klubus, savišalpos draugijas, bet jos buvo per menkos savo apimtimi ir kapitalu.

Gal kiek didesnės senųjų emigrantų organizacijos Kanadoje buvo: Susisivienijimo Lietuvių Amerikoje (SLA) kuopos (Toronto, Montrealyje) ir vad. "Sūnų ir Dukterų Pašalpinė Draugija", kuri turėjo skyrius didesnėse kolonijose. Ši pastaroji draugija dabar jokio žymesnio vaidmens nevaizdina ir skatoma kaip paraudonavusių lietuvių prieglobstis.

Senųjų liet. emigrantų tarpe nebuvo laisvųjų profesijų žmonių: gydytojų, advokatų,

inžinierių — trūko net kunigų. Dėl tos priežasties nebuvo kam lietuvių kultūrinį ir ekonominį gyvenimą pagyvinti. Visas lietuviškas veikimas buvo parapijinio pobūdžio ir jis sukosi daugiausia apie bažnyčias.

Tik po antrojo pasaulinio karo, su trečiaja liet. emigrantų banga atvyko daugiau inteligentinių pajėgių studentų, mokytojų ir profesionalų, daugelis jų su aukštuoju mokslu ir patyrimu įgytu Lietuvoje. Tai taip vadinami dipukai. Jie pradėjo kurti naują Kanados lietuvių gyvenimą pagal atsivežtas iš Vokietijos stovyklų Lietuvių Bendruomenės ir įvairių organizacijų pavyzdžius. Kartu su liet. B-nės įsteigimu 1952 m. jos rėmuose pradėjo kurtis ekonominės organizacijos, lietuvių namai, kooperatyvai, verslų d-jos, nes daugiausia tie patys žmonės visur veikė.

Pradėjus lietuviams stipriau įsijungti į Kanados ekonominį gyvenimą ir investuoti savo santaupas į nejudomą turtą, verslus ir įmones, reikėjo daugiau kredito, kurio pavieniams asmenims dėl kalbos ir patyrimo trūkumo sunkiau buvo gauti iš kanadiškų bankų. Dėlto atsirado reikalas steigti savo kredito kooperatyvus ir bankelius.

Pirmasis liet. kredito kooperatyvas "Parama" įsistei-

Kredito kooperatyvo "Parama" valdyba. Sėdi iš kairės: St. Grigaliūnas, J. Strazdas, V. Meilus, P. Šernas, A. Kirsonis. Stovi iš k.: P. Budreika, St. Banelis, F. Senkus, A. Kuolas, Kl. Dalinda.

gė Toronto 1953 m. Vėliau panašūs kooperatyvai įsisteigė Hamiltone "Talka", Montrealyje "Litas". Jie visi sparčiai auga tiek narių skaičiumi tiek apyvartos kapitalu.

Vienas iš šių kredito kooperatyvų - Toronto "Parama" praeitais metais pasiekė apyvartą virš milijono dolerių (narių skaičius 1412) ir tuo būdu pasidarė pirmu lietuvių milijonierium Kanadoje.

Toronto lietuvių skonominių organizacijų priešakyje nuo pat pradžios atsistojo žinomas kooperatininkas Jurgis Strazdas, kurio realus veikimo metodas patraukė daug lietuvių į kooperacinį darbą. Be Strazdo, prie "Paramos" išugdy-

mo pasidarbavo ekonomistas V. Meilus, buvęs Lietuvoj bankų direktoriai P. Šernas, F. Senkus ir kooperatininkai S. Banelis, K. Dalinda, P. Budzeika (neseniai miręs).

Beveik tie patys žmonės veikė įkuriant Toronto lietuvių namus, kurie buvo kaip pirmas etapas steigiant kredito kooperatyvą. (Lietuvių namai buvo nupirkti 1952 m. įsteigus akcinę (non-profit) B-vę. Dabartinė jų vertė yra &75,000. Namai yra miesto centre, turi 3 sales, knygyną, ir "Paramos" bankui patalpos. Be to, liet. namų patalpos naudojasi bendruomenė, "Varpo" choras ir įvairios organizacijos.

Parama pradėjo veikti 1953 m., įsirašius nariais apie šimtas asmenų ir sudėjus šėry kapitalą apie \$10,000. Šiuo metu (1961 m. sausio 1 balansas) ji turi narių 1492, depozitų 872 sumoje \$6664,557, išduotų paskolų 454, sumoje \$641,193, nekilm. turto pask. (morgičiai) 42, sumoje \$255,180. Pasyvas - aktyvas \$1,038,173. Pajamų turėjo &75,937. Išlaidų \$48,899, Pelno \$27,038.

S. m. vasario 26 d. įvykęs metinis "Paramos" šėrininkų susirinkimas buvo iškilmingesnis negu paprastai, nes norėta atžymėti pirmąjį milijoną ir aštuonerių metų sukaktį.

Prie paruoštų stalų su užkandžiais susėdo trys šimtai atvykusių šėrininkų. Už prezidiumo stalo valdyba: Strazdas, Matulionis, Meilus, Šernas. Atidarius susirinkimą ir pagerbus atsistojimu praeitais metais mirusius narius pirm. Strazdas padarė valdybos pranešimą:

Visi jaučiame tik nedrįstame dar viešai kalbėti kad jau turime Kanadoje depresiją... 600,000 bedarbių, žmonės nebegali ištesėti savo finansinių įsipareigojimų ir daugelis nepajėgia mokėti skolų ir morgičių. Tai yra pirmieji dep-

resijos ženklai. Paliesta ir "Parama". Staigus sezoninės paskolų poreikavimas išduotino mūsų atsargas ir teko apie 80,000 skolintis iš kooperatyvų centro. Išduota paskolų suma siekė 900,000 dol. nežiūrint, kad Kanados Bankai ir kredito unijos palukanas už paskolas kelia, "Parama" gi priešingai — vienu procentu sumažino, o už indėlius 1 procentu padidino. Už morgičius Parama ima 7 procentus, tuo tarpu didžiosios apdraudimo kompanijos 7,5 Nors "Parama" stengiasi kiek galėdama savo tautiečiams padėti, bet atsiranda

tesinama →

Kanados L. B-nės krašto taryba: Iš dešinės - J. Kardelis, S. Kešgaila, dr. A. Anysas, I. Matusiūtė, V. Meilus, pirmas iš kairės dr. A. Šapoka.

AR INFLIACIJA NAIKINA JŪSŲ SUTAUPAS?

Kai kainos vis kyla ir kyla, infliacija atėtyje gali dar labiau nuvertinti šiandieninį dolerį. Apsvarstykite savo dalyvavimą Savi-tarpiniame Fonde, kur Jūs tapsite savininkas, įdėdamas savo pinigus įvairiuose biuzniuose.

Jūs nustebsite kaip lengvai tai įvykdoma. Kai dėl rizikos, kaštų ir pelno, kreipkitės Lietuviškai ar angliškai. Informacijos suteikiamos nemokamai, Jūs neišsipareigojate.

UNITAS INVESTORS DIV. WILLIAM JENNINGS & CO., INC.

46 West Clinton Ave., Tenafly, New Jersey Tel.: LOwell 7-3580.

Vardas _____
Pavarde _____
Adresas _____

Joseph Andrusis TRAVEL BUREAU

87-09 Jamaica Avenue Woodhaven, 21, N. Y.

Telefonas VI 7-4477

BILIETAI PARDUODAMI visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas

PERKANT - PARDUODANT NAMUS AR IŠNUOMOJANT BUTUS, APDRAUDOS, federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders) ir įvairiaisiais kitais reikalais, kreipkitės

HAVEN REALTY & INSURANCE

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y. TEL. VIRGINIA 7-4477

Kasdien nuo 9 val. r. iki 9 v. v. Sekm. nuo 1 v. p. p. iki 5 v. v.

LIETUVIŲ VADOVAUJAMA ISTEIGTA 1924 M.

Schuyler Savings & Loan

ASSOCIATION OF KEARNY, NEW JERSEY Nuo 1960 m. liepos 1 d. už sutaupus moka

4%

Be to, duoda paskolas namams, išrašo pašto perlaidas (money orderius), taupo pinigus Kalėdų šventėms (x-mas Club), skolina pinigus taupytojams, priima mokesčių už elektrą ir gazą.

Federal Savings and Loan Corporation narys Julius Paknis, Prezidentas Petras Velevas, Sekretorius Juozas Belza, izdininkas

Iškirpk šią atkarpą ir siusk

SCHUYLER SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

24 Davis Ave., Kearny, N. J.

K. L. B. Toronto Apylinkės valdyba. Sedi iš kairės: J. Strazdas (vicepirm.), adv. A. Liūdžius, Simanavičius (pirm.) inž. E. Bubelis, inž. P. Lelis, kun. P. Azubalis (klebonas) ir J. Račys (Varpo choro seniūnas).

KANADOS LIETUVIAI (Atkelta iš 4 psl.)

blogos valios mūsų žmonių, kurie samdosi advokatus, kad išsuskutų nuo paskolos gražinimo. Teko daryti priverstinio išieškojimo skolų sumoje \$27,000.

Nors tas ir sudaro lietuvių kreditingumo minusą, bet bendrai paėmus, lietuviai turi gerą vardą Kanados bankininkų akyse, ką daugelyje atveju teko patirti iš pasikalbėjimų su bankų menadžeriais.

Po pranešimų išdėstinimo, kredito ir revizijos komisijų buvo paskirstytas pelnas.

Pagal įstatus valdybos sąstatai keičiasi rotacine tvarka.

Šiais metais išėjusieji iš valdybos Strazdas ir Meilus, o taip pat iš komisijų Banelis ir Kuolas buvo vėl didele balsų dauguma perrinkti, Vieton išvykusių gyventi Amerikon A. Kiršonio išrinktas valdybon V. Užupis.

Valdybos ir komisijų nariai gauna atlyginimą 350 - 400 dol. į metus, todėl kandidatų į organus netrūksta. "Paramos" bankas turi tris nuolatinius tarnautojus, Vedėju yra P. Šernas, būvęs Žemės Banko direktorius Klaipėdoje.

Tikimasi, kad "Parama" pasieks antrąjį milijoną daug greičiau negu pasiekė pirmą-

jį, nes jau įsigijo lietuvių pasitikėjimą...

Nežiūrint kooperatyvo "Paramos" pasiektų gražių vaisių tenka konstatuoti, kad dar didelė dalis lietuvių laiko savo indėlius ir naudoja paskolas Kanados bankuose.

Kaip ten bebūtų, reikia tikėti, kad "Parama" pasieks negu pasiekė pirmąjį, nes jau įgytas lietuvių pasitikėjimas.

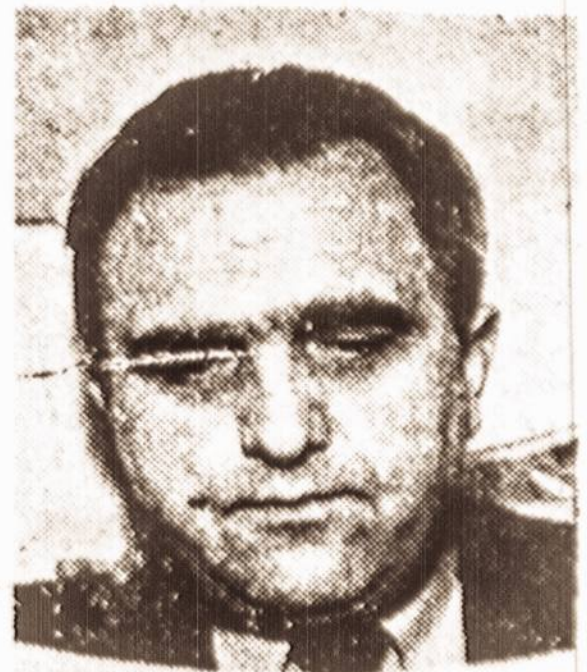
Siautusi Montrealyje audra pakenkė ir "Nepriklausomos Lietuvos" laikraščiu. Buvo nutraukti elektros laidai ir "N. L." išėjo sumažinto formato.

MIRĖ TĒVIŠKĒS ŽIBURIŲ REDAKTORIUS KANADOJE DR. A. ŠAPOKA

Ketvirtadienį, kovo 9 d., Toronto prie savo namų valydamas sniegą, krito ir nuo širdies smūgio mirė TĒVIŠKĒS ŽIBURIŲ redaktorius, žinomas istorikas dr. A. Šapoka.

Vėlionis buvo gimęs 1906 m. vasario 13 d., Utenos apsk. Grybelių kaime. Istorijos daktaro mokslo laipsnį gavo už studiją "Lietuva ir Lenkija po 1569 m. Liublino unijos." Buvo stambaus veikalo "Lietuvos Istorija" redaktorius ir autorius. Yra parašęs vertingų istorinių studijų: "Jeronimas Pragiškis ir jo kelionė Lietuvoje", "Svedų karas Lietuvoje 17 šmt.", "Lithuania through the ages" ir kt. Savo specialybę gilino Varšuvoje, Krokovoje, Prahajoje, Stockholme. Bendradarbiavo "Praeity", "Zidiny", "Vaivre", "Naujoj Romuvoj", čekų ir estų spaudoje ir kt. Redagavo "Tėviškės Žiburius", Toronto, nuo 1950 m.

Velionis pasižymėjo savo tolerantiškumu ir buvo liberaliosios katalikybės atstovas. Savo redaguojamame laikraštyje vengė užgauliojimų ir asmeninės polemikos. Istoriniai reabilitavo Jogailą, kuris buvo laikomas išgama ir priskirtas lenkams.

TĒVIŠKĒS ŽIBURIAI

Ar Kinija apgavo...

DR. A. ŠAPOKA, Tėviškės Žiburių redaktorius kovo 9 d. miręs nuo širdies priepuolio.

Šeštadienį, kovo 11 d. įvykusiame Toronto Apylinkės Tarybos pasėdyje, velionis turėjo skaityti paskaitą apie L. Bendoruomenės uždavinius. Posėdis praėjo gedulo ženkle.

A. Šapoka paliko žmoną Adelę ir dukterį Aldoną.

Toronto Choras "Varpas" kompaktinė vietos bendruomenės dalis. Be jo niekur neapsieinama. Vidury sėdi dirigentas muz. St. Gailevičius.

SLA 236 kuopa (Toronto). Šios organizacijos beveik du trečdaliai narių yra senieji Kanados lietuviai ir trečdalis naujųjų, tačiau jai pirmininkauja dipukas J. Strazdas (viduryje). Jam iš šonų (kairėje) M. Yokubynienė ir (dešinėje) O. Indrelienė.

Vienas iš dail. T. Valiaus kūrinių, išstatytu jo darbų parodoje Toronto Public Library galerijoje. Paroda tęsiasi nuo kovo 1 iki 13. Dail. T. Valius gimęs Latvijoje, Meno mokykla baigęs Lietuvoje, o nuo 1949 m. gyvena Toronto, Ont. ir tapęs Kanados piliečiu.

VIENYBĖ

1886 DEIMANTINIAI METAI 1961

192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7257

VALYMAI

Praeitame VIENYBĖS nr. rašėme apie Sovietų Teismo bylą Taline prieš tris estus, kaltinamus masiniu rytų europiečių (ypatingai žydų) likvidavimu vokiečių okupacijos metu. Dabar, kaltinamieji jau yra nuteisti mirties bausme be teisės apeliuoti. Nieko nepadėjo ir kaltinamųjų prašymai pasigailėti. Ralf Gerrets skundėsi sergas nepagydoma liga, o Jan Vijk pareiškė, kad jis jau yra 10 metų išbūvęs kalėjime už kolaboravimą su vokiečiais. Svarbiausias kaltinamasis Ain Erwin Mere, esąs Anglijoje, buvo apkaltintas "naikinamųjų stovyklų organizavimu Sovietų Pabaltijo Respublikose."

Panašus teismas yra įvykęs ir Okupuotoje Lietuvoje. Trys buvę policijos pareigūnai apkaltinti 60,000 likvidavimu ir taip pat nuteisti mirties bausme.

Čia iškyla klausimas, kodėl kaltinamieji pačiuoti gan ilgam laikui praslinkus? Sovietai pareiškė, kad lietuviai policininkai įstengė išties eilę metų slapstyti ir net dirbti, svetimomis pavardėmis prisidengę. Galimas daiktas, šitaip ir įvyko, nors, puikiai žinoma, kaip lengva slapstyti okupuotame Pabaltije, kai "miško brolių" gyvenimas jau yra pasibaigęs, ir kur kiekvienas žmogus nuolat slaptųjų akių yra sekamas ir tyrinėjamas. Tačiau, estas Jan Vijk jau sėdėjo kalėjime už kolaboravimą ir tik paskutiniu metu buvo sužinota dar didesnė jo kaltė.

Čia, nenoromis, peršasi mintis, kad pastarieji teismai ir kaltininkų įieškojimai tėra viena iš grandžių naujame valymo retyje. Šitokie valymai, laikas nuo laiko vykdomi sovietinėje sistemoje, kai pernelyg pradeda reikštis "revizionistinė dvasia ir suburzuazėjimas." Šitokie valymai vykdomi po įvairiausių pretekstais. Nuo blogo derliaus ir ūkinės sistemos nukentė sovietiniai pareigūnai, kuriuos Chruščiovas yra nutaręs likviduoti savo išsilikymo varden. Gyventojų sudrausminimui, surengiami teismai, nes baimė — vienos iš svarbiausių sovietinio gyvenimo varikliu.

Beje, jaunimui paguosti, pagaliau "nuburzuazintas" džiazas. Šokis yra vienas iš nepavojingiausių (o dažnai ir naudingų) elementų viešose subvirmuose. Tuo tikslu, jis iš naujo gimė Odesoje. Labai liberališka, ištikrųjų. Bet... kad tik nereiktų kankurims džiazo entuziastams nustraksėti į teismo salę.

VIENYBĖ, 1886, II, 10

Uzgime tas jaunas rasztelis wardu Wienibe tarpe lietuwninku, tejp kajp uztekejo tykra zwaigzde, kuri sawo szwiesa kitas perauksztis, ir wysa czesa wajkszczios keliu tejsybes ne-

sziodama ing namus Wienibe ir sutikima.

Su druta szyrdze, ir ne perlauzta wale storawosimes but inpedzejs giaro artojaus, kurys sulindamas zagre in rankas, nesidajro, o storawojasi waga ligiai ir tiesiog nuwest.

Is praeities Tavo sūnūs...

1886 M. KOVO 17 D.

"Rycierej procios" labaj giaraj daro del wysu darbiniku, ba pastanawijo ilgiau nedirbtie kaip 8 adinas ant dienos, o uztuos paczius pyngus. Ira taj giara susajde, ba je glejdzde del giaro wysu ir wysokiu darbiniku.

Mount Carmel, Pa. ne persenej myre Jokubus Birti kurys swere 474 swarus.

St. Luis, Kallinije terp aresztantu Sadie Hayes ir Willi Lacey, abudu tejp pasymillejo, kad W. Lacey isz mejles atadawe sawo pirszta su žiedu. Pirszta nupjowe su wyne iszimta isz kurkos ezebato.

WIENIBE LIETUWNINKU

IKI VIENYBĖS DEIMANTINIO JUBILIEJAUS MINĖJIMO teliko 4 savaitės.

Užsisakykite geriausioms vietoms bilietus iš ANKSTO.

Sveikinimai ir garsinimai Deimantinio Jubiliejaus programai priimami iki balandžio 1 d.

Jokubas Stukas

A T S A K O:

E. Šulaitis

Jokūbo Stuko atviras žodis apie padėtį dabartinėje Lietuvoje giliai sujaudino tarybinius to krašto valdovus. Jie todėl deda nemažą pastangų sukompromituoti J. Stuką, talpindami Lietuvos ir Amerikos "pažangloje" spaudoje straipsnius neva iškeliančius jiems nepatinkamo asmens "veidmainystes".

Kaip jau buvo Drauge, Vienybėje ir kituose lietuviškuose laikraščiuose rašyta, šią akciją pradėjo Tiesa (iš Vilniaus, kuri (sausio mėn. 4 d.) patalpino Stasio Laurinaičio straipsnį, apie J. Stuką. Šį straipsnį tuojau persispausdino New Yorko Laisvė (sausio mėn. 17 d.), nepagalėjusi savo "išmaningų" komentarų. Čia Laisvė taip pat J. Stukui paskyrė pavadinimą "klerikalų pastumdėlis", o savo straipsnį pavadino "Ima Jokūbą už liežuvio". Žinoma, tą Tiesos straipsnį persispausdino ir Chicagos Vilnis, taip pat nepagalėjusi smeižto žodžių J. Stukui.

Patriotiškoje spaudoje pasklidus atsiliepimams apie "pažangių" pastangas "paimiti Jokūbą už liežuvio", ta pati Laisvė sausio mėn. 31 d. vėl įdėjo tikrai "pažangių" minčių tuo reikalu, pavadindama J. Stuką "visiškai suniekėjusiu melagiu". Atrodo, jog tai nebuvo "pažangių" ėmimas Jokūbui už liežuvio, bet jų griežimas už skustuvo, kurio jie stekia, kaip savo smeižtuose skestantieji žmonės.

Tačiau, norint patirti pačio J. Stuko nuomonę del Tiesos korespondento paskelbtų jo adresu minčių, kreipėmės į jį su eile klausimų, kuriuos jis sutiko atsakyti beveik iš Chicagoje.

— Ką galite pasakyti apie tą nelemtą Tiesos straipsnį, kurį Jums, be abejo, teko matyti, — paklausėme J. Stuką.

— Taip tą Tiesos arba geriau pasakius "Netiesos" numerį mačiau, Aš to laikraščio korespondentą, kuris "ėmė mane už liežuvio," vadinu nelaimingu, nes jis kitaip negali rašyti, kadangi jam tenka gyventi tokiame krašte, kur nėra jokios spaudos laisvės.

— Ką turėtumėte pareikšti dėl Jūsų gero Kauno hidroelektrinės stoties įvertinimo? — tesėme toliau pasikalbėjimą.

— Kaip žinote, jis rašo, jog aš pasakiau radijo stoties reporteriui, jog, matomai, žmonės džiaugiasi lietuvių pastatytąją elektros jėgaine. Turiu pripažinti, jog aš tikrai pamačiau džiugaujančius tautiečius jėgainės užbaigimo iškilimėse, nes kiekvienas pagerinimas ar technikos laimėjimas Lietuvoje yra brangus lietuviui. Tačiau tai ir buvo vienintelė vieta, kur aš mačiau šventiškoje nuotaikoje džiugaujančius tautiečius, nes jie tada buvo atitrūkę nuo sunkaus, nuobodaus darbo. Bet kaip yra kasdieniniame gyvenime? Tada tikrai Lietuvoje nepamatysi daug besišypsančių ar linksmų mūsų tautiečių, kadangi jie turi nešti sunkią dalią. Tą pastebėjo ir mano kelionės draugas, pramoninkas Elmer Krueger, kuris, grįžęs Amerikon, šio krašto spaudoje rašė tą patį, ką ir aš.

Bet dar grįžkime prie hidroelektrinės stoties, kuria okupantas taip didžiūojasi. Aš

niekada nepamiršiu vieno seno lietuvių žodžio: Kai burliškai vieną gražią dieną nešis kudašiu iš Lietuvos, tos jėgainės jie nepajėgs išsinešti". Kokie viltingi yra šie žodžiai! Jie man primena praėjusių metu mano kelionę po įvairius Afrikos kraštus. Kaip ten mačiau, atrodo, nežiūrint kiek daug baltieji yra padarę gero negrams, pastatę gražių pastatų ir kitokių įrengimų, negrai visą laiką reikalauja, kad baltieji išsinešintų iš tų šalių ir paliktų juos vienus savų kraštų atstatymę. Tą patį šiandien jaučia ir kiekvienas sąmoningas Lietuvos gyventojas prieš dabartinių laikų didžiausių kolonizatorių — Sov. Sąjungą.

— O kaip yra su tuo kultūriniu bendradarbiavimu su Lietuva už ką Jus "draugai" ima už liežuvio...?

— Del kultūrinio bendradarbiavimo su Lietuvoje esančiais menininkais ir intelektualais aš ir šiandien esu nuomonės, kad toks bendradarbiavimas būtų sveikas ir geras, jeigu jis nebūtų vienpusiškas!

Tačiau, jeigu jam siųsčiau nekommunistų išleistų lietuviškų knygų ir nekommunistinių lietuviškų laikraščių, jis tikrai jų negautų. Norėčiau siųsti Vilniaus radijofonui mūsų čia išleistų plokštelių ar turimų garsinių juostelių su mūsų muzikos kūriniams. Bet ar toji medžiaga būtų naudojama? Žinoma, tai tik svajonė! Mes čia viską gauname iš Lietuvos; ir knygų, ir plokštelių ir laikraščių ir kitko, o Lietuvoje iš čia tegausime tik netiesą skleidžiantieji raudonukų laikraščiai. Gal Tiesos korespondentas man galėtų paaiškinti, kaip būtų galima vykdyti kultūrinį bendradarbiavimą? Juk, kaip minėjau, abipusis bendradarbiavimas mūsų menininkų tarpe būtų labai naudingas.

— O kaip su dabartinės Lietuvos gyrimu, apie kurį kalba Tiesa, — toliau klausėme J. Stuką.

— O kokius dar pastekimus, neskaitant hidroelektrinės stoties, aš galėčiau girti? Nejaugi naująją baudžiavą, kurią lietuviams uždėjo okupantų kolchozai? Nejaugi uždarytas ir išniekintas bažnyčias. Apšepusius miestus? Be jokio architektinio grožio statomus bendrabučius ir namus?

— Ką galite pasakyti apie "prievarčią", kuri Amerikoje buvo naudojama Jūsų nuomonės pakeitimui "draugu" adresu, apie ką Tiesoje buvo rašoma?

— Aš turiu Tiesos korespondentui pasakyti — niekas, "drauguži," manęs nepriverstė Amerikoje kalbėti "visai skirtingu balsu", nes ir per savaitės Lietuvoje viešnage buvau tos pačios nuomonės kaip ir dabar. Žinoma, atvirai savo nuomonę Lietuvoje pasakyti buvo rizikinga ir būtų nesąmoningas veiksmas. Man gi rupėjo sveikam grįžti į namus. Taip pat kiek laisviau pasireikšti įbaugino ir jūsiškė slaptoji policija, kuri ir paskutinį vakarą taip neapdairiai mane sekiojo iš viešbučio į kavinę ir atgal. Rodos, būtų užtekę to mikrofonėlio mano viešbučio kambaryje.

Tuom ir baigė Jokūbas Stukas savo dėstymą, kuris bent kiek "progresyvesiems" turėtų atverti akis į tiesą, bet ne į tą, kuri Vilniuje išėina.

Mums

raso

Slušdamas prenumeratos mokėstį už 1961 metus kartu, sveikinu Vienybę sulaukusią Deimantinio Jubilėjaus ir linkiu jai lankyti savo skaitytojus dar ilgus, ilgus metus.

Iš savo pušės pagelidaučiau, kad prasmingas žodis "Vienybė" neliktu vien, kaip laikraščio užvardymas, bet lygiai atspindėtų ir jo turinį. Ypač vengiant užgaulingų pasisakymų prieš kitų laikraščių redaktorius ir juose talpinamų straipsnių autorius.

Tariant ponos Pr. Lapienės žodžiais, "Linkiu, kad vyrai pasibučiuotų."

Su tikra pagarba ir nuoširdžiausiais linkėjimais, lieku Jus gerbiąs

JONAS JAŠKAUSKAS

Su begalinu susižavėjimu perskaičiau VIENYBĖS 10 nr. reportažą apie Dailių Menų Klubo veiklą Los Angelese. Kaip gerai, kad jie skelbiasi veiklius, kūrybingi ir ugninigi esą. Nors, pagal dailiuo-

sius "daugelio mūsų kančios, kasdieniniai skausmai ir rūpesčiai naujame likime neapsakomi", tačiau, nepaisydami šios gniuždančios naštos, Los Angeleso dailieji dailiai šukuoja plaukus ir pasidabina geriausiais savo parėdais. Džiugu, kad dailieji nariai nėra nuplikę, o neapsakoma kančia, visdėlto, leidžia jiems dailiai pasipuosti. Teišleka šie dvasios (o ir kūno) aristokratiški revoliucionieriai ilgus, ilgus metus! Beje, ta proga, patalpintoje nuotraukoje, matome du dailiuosius gražščiate apsikabinime, prieš pat bučinį, tipingoje slaviškoje pozėje. Pamatęs šią nuotrauką, nenoromis nubraukiau lietuviškąją ašarą. Kaip gerai, kad dailieji taip save myli!

Brooklyn, N. Y.

Dear Sir:

I want to compliment you on the great improvements you have made in Vienybe, your

interesting and instructive articles particularly about Lithuania's past history. My family and I are avid readers of your paper, and it is our Lithuanian weekly, being subscribed to by my daughter, Regina.

We were delighted to read the two articles by your veteran correspondent, Prane Lapiene. We always enjoyed her brilliant, outspoken and sometimes controversial views — and have always admired her militant spirit.

Especially we enjoyed her "Kada gi visi Lietuvai pasibučiuos?" and perhaps cement Lithuanian unity, and inspire patriotic loyalty.

While we enjoy reading the opinions and views of the post-war writers, still, it is very refreshing to find included at times some of the old-timers — those who have kept the Lithuanian spirit alive in this country when Lithuania was under the heel of their oppressors.

Being a second generation Lithuanian, my written Lithuanian is rather faulty, so I am therefore writing this in English. I thought you would like to know how some of your readers enjoy Vienybe.

MRS. HELEN C. SMITRUS

VIENYBĖ, 1961 m. kovo 17 d.

Neuzteko paskelbti, kad Lietuva nepriklausoma...

Buvusio Lietuvos Tarybos gen. sekretoriaus dr. Jurgio Šaulio atsiminimai apie kovą su vokiečiais dėl pirmosios vyriausybės sudarymo

Pabaiga

Siaip, principinis Vokiečių valstybės organų neigiamas nusistatymas mūsų atžvilgiu liko po senovės kaip buvęs.

Po V. Tarybos savarankiškų žygių, prigadinusių tiek nervų vokiečiams, okupacinės vyriausybės šefas pareikalavo 1918 m. rugpj. 20 d. raštu tarp kita ko, kad V. Tarybos prezidiumas šauktų ateityje V. Tarybos posėdžius ne kitaip, kaip susižinojęs pirma su juo, ir kad su V. Tarybos nutarimais jis ateityje skaitysis, girdi, tiek tik, kiek jie bus padaryti, prisilaikant jų jo nurodytųjų nuostatų. Šitas jo raštas buvo paliktas be mūsų atsakymo.

Ir reichskanzleris, atsišiepdamas į V. Tarybos pirmininko raštus, liečiančius Lietuvos valstybės atstatymo planus, pasitenkino bendrais pažadų posakiais, rekomenduodamas kartu siųsti jam ateityje raštus vien pro okupacinės vyriausybės rankas (1). Visa tai darėsi, kada jau ėmė padėtis frontuose traškėti ir artinosi galutinis Vokietijos karo frontų paimimas!..

Negana to. Netikėtai teko mums Vilniuje pro vieną mūsų simpatiką okupacinėje administracijoje gauti nuorašą telegramos, Luedendorfo iš vyriausiojo štabo atsūstos vyriausiam rytų fronto karo vadui. Iš tos telegramos patyrėme, kad tarp jo atstovo ir Varšuvos Regentų Tarybos atstovo gr. Ronkierio vedamos yra derybos dėl Vilniaus užleidimo lenkams už tam tikras lenkų nuolaidas Poznanės klausimu.

Tos telegramos nuorašą aš paskui, išmetęs vieną kitą vietą, kuria galėtų būti kompromituotas mūsų tarpininkas, įdaviau netrukus V. Kapsukui, kai šis buvo atvykęs, Sovietų siunčiamas, Vilniun Sovietų sienos reguliavimo reikalu. Jis tą telegramą išspausdino Maskvos Pravoje, ir tokiu būdu ji patapo plačiau žinoma. Vėliau ir A. Smetona, grįžęs iš Šveicarijos Berlynan, buvo užprotestavęs prieš tuos mūsų nenaudai ir už mūsų nuogaros vartus konsačtus savo spalio 8 d. rašte Vokietijos reichskanzleriu.

A. Smetona subuvo su savo palydovais Šveicarijoje apie 2 savaites. Konferencija, kur be V. Tarybos atstovų dalyvavo Šveicarijos lietuvių įstaigų atstovai: Šveicarų Lietuvių Ta-

rybos žmonės: kan. K. Olšauskis, kun. dr. Bartuška, Daumantas, Lietuvių Informacijos Biuro vedėjas J. Gabrys, Komiteto "Lituania" pirmininkas kun. A. Steponaitis, kiek vėliau atvyko dar ir delegatai iš Amerikos: kun. Daubuzhnskis, adv. B. Mastauskas ir K. Pakštas.

Buvo pasikalbėta ir pasitarta, dar daugiau prisigincyta, bet ypatingų teigiamų rezultatų ta konferencija nebedavė. Įvyko aiškus skilimas tarp J. Gabrio ir V. Tarybos atstovų. Nuo to laiko reikia skaityti ir J. Gabrio atsiskyrimas nuo bendro su V. Taryba darbo, kaip ir apskritai nuo bendro valstybės kūrybės darbo.

Grįžusi Berlynan 1918 m. spalio pradžioje, V. Tarybos delegacija su A. Smetona priešakyje rado ten visai pasikeitusią padėtį. Fronte brenndo katastrofa, Hertlingas turėjo pasitraukti ir užleisti reichskanzlerio vietą princui Max von Baden. Užs. reikalų ministru tapo dr. Solfas. Prasidėjo pasikeltimas notomis tarp Reicho vyriausybės ir Amerikos prezidento Wilsono dėl karo pailaubų.

V. Tarybos pirmininkas A. Smetona pradėjo todėl, sėdėdamas Berlyne su savo patarėjais prof. A. Voldemaru ir M. Yču, bombarduoti naują reichskanzlerį įvairiais raštais Lietuvos valstybės organizavimo reikalais.

Įvykiai ėmė bėgti greitesniu tempu. Apie t. p. m. spalio vidurį buvome iššaukti Berlynan likusieji V. Tarybos prezidiumo nariai; be manęs (I-mo vicepirm.) dar kun. J. Staugaitis (II-as vicepirm.) ir J. Šernas (gen. sek.). Spalio 20 d. reichskanzleris princas M. von Baden priėmė V. Tarybos prezidiumą iškilmingoje audiencijoje ir paskaitė jam pareiškimą šitokio turinio:

Vokietijos Reichas, kaip pareikšta esą jau reichstage, palieka lietuvių tautai pačiai nustatyti savo konstituciją ir savo santykius su kaimynais.

V. Tarybos dalykas bus sudaryti provizorinę savo vyriausybę. Tos vyriausybės dalykas bus taip pat sudaryti plačiais pamatais paremtą Tautos atstovybę. Dabartinė krašto militarinė vyriausybė bus pakeista netrukus civiline vyriausybe, kuri tol kraštą valdys, kol Lietuvos vyriausybė suorganizuos savo administracijos organus, galės perimti krašto administraciją į savo rankas.

V. Tarybos Prezidiumo posėdis: prof. Voldemaras nužiūrėtas / Kabinetai sudaryti.

sybė, suorganizuos savo administracijos organus, galės perimti krašto administraciją į savo rankas.

Nors Reicho vyriausybė norėtų, esą, kiek galima greičiau atitraukti iš Lietuvos savo kariuomenę, ji betgi, nusileisdama daugeliui iš krašto ateinančių prašymų, yra pasiryžusi kolkas palikti dar savo kariuomenę ir susisiekimo priemones krašte. Provizorinės Lietuvos vyriausybės dalykas bus organizuoti savo milicijos ir policijos kadrus. Paskaitęs tą pareiškimą, reichskanzleris tuoj atsisveikino su mumis ir išėjo.

Tolesni mūsų darytini žygiai buvo tuoj provizoriškai V. Tarybos prezidiumo aptarti kartu su esamais Berlyne V. Tarybos nariais. Buvo tame numatytas prof. A. Voldemaras ministru pirminku, o aš Lietuvos pasiuntiniu Berlyne.

Reicho vyriausybė buvo tuoj, Erzbergerio pasiūlymu, paskirtas Lietuvon Vokiečių civilinės okupacinės vyriausybės šefu Reicho komisaras Zimmerle (Centro žmogus). Tasai ponas, atvykęs Vilniun vos lapkričio 9 d., prieš pat Vokiečių revoliuciją, iš pradžių rodęs mums simpatijų, Vilniuje pateko greit vokiečių militaristų įtakon ir netrukus ėmė uostytis su lenkais, kurių militarinėms organizacijoms jis pagaliau, artinantis Sovietų kariuomenei, ir patį Vilnių perleido.

J. Chadakauskaitė-Tubeliėnė, buv. Spaudos Biuro organizatorė Šveicaruose, Užsienio Reikalų Ministeris (Informacijų skyriaus) darbotojas, dabar gyvenanti Washington, D. C.

Grįžus iš Berlyno V. Tarybos nariams, V. Taryboje prasidėjo karštas darbas. Pirmiausia buvo spalio 28 d. priimta provizorinė Lietuvos konstitucija, turėjusi veikti, ligi Steigiamasis Seimas ją pakeis pastovia Lietuvos konstitucija. Ta provizorine konstitucija einant, V. Tarybos prezidiumui buvo pavesta eiti Valstybės Prezidentūros pareigas.

Dar prieš susidarant provizorinei vyriausybei, lapkričio 2 d. V. Taryba, atsižvelgdama į ėjo toliau, banditizmas ne manaują konjunktūrą, nutarė, kad V. Tarybos liepos 11 d. praveistieji karaliaus rinkimai turėtų likti nevykdomi ir kad tas klausimas paliekamas Steigiamajam Seimui.

Lapkričio 5 d. Valstybės Tarybos Prezidiumo buvo oficialiai pavesta prof. A. Voldemarui sudaryti ministerių kabinetą.

Tuo tarpu Vilniuje aplink V. Tarybą buvo pasidarę labai judru. Krašte prasidėjus gana chaotiniams santykiams, žmonės būriais ėmė plaukti Vilniun, lankytis V. Tarybon ir teirautis ten patarimų, kaip gintis nuo chaoso ir imti tvarkyti kraštą. V. Tarybos nariai po kelis kartus į dieną susirinkusiems V. Tarybos posėdžių salėje žmonėms davinėjo informacijų, teikė nurodymų ir patarimų.

Tuo tarpu lapkričio 10 d., jei neklystu, persimetė Vokiečių revoliucija ir Vilniun,

susidarė vokiečių kareivių taryba.

Šitokiai padėčiai esant, susidarė pagaliau ir pirmasis mūsų provizorinės vyriausybės ministerių kabinetas. Tągi galėjo jau prasidėti tikras Valstybės kūrybos darbas. Buvo jau tam paskutinis laikas.

Sunkūs buvo laikai; Krašte vyko didelis paimimas: vokiečių rekvizicijos, įgaunančios dažnai tikro grobimo formas, ėjo toliau, banditizmas ne manaują konjunktūrą, nutarė, kad V. Tarybos liepos 11 d. praveistieji karaliaus rinkimai turėtų likti nevykdomi ir kad tas klausimas paliekamas Steigiamajam Seimui.

Paskirtas lapkričio 20 d. Lietuvos pasiuntiniu Berlynan, apleidau Lietuvą tuoj kitą dieną su savo personalu; Pasiuntinybės patarėju dr. J. Purickiu, P-bės sekretorium Pr. Penkaičiu, J. Chadakauskaite ir dipl. kurjeriu P. Grajausku.

Nelengva širdim važiavome iš Lietuvos, matydami prasidėjusią netvarką. Visų mūsų mintys buvo užimtos klausimu: kaip pasiseks nugalėti taip iš visų pusių tykančias sunkenybes?

Pamažu, ačiū Dievui, pasisekė.

Paž. Lietuvos atstovai V. Taryboje: (iš k. į d.) K. Lėkšas, M. Jankus, J. Strekys.

1886

VIENYBES DEIMANTINIO

Ivyksta balandzio 16 d. - sekmadieni - 2:30 val. p. p.

Hollywood zvaigždė aktorė Rūta Lee Kilmonytė

Antanas Smetona, pianistas

Simfoninis Orkestras

Rašytojas - aktorius Antanas Škėma

JUBILIEJAUS ISKILMES

1961

Academy of Music Opera House, Brooklyne, N. Y.

PROGRAMOJE DALYVAUJA

VLADAS JAKUBĖNAS
dirigtos "Symphony of the Air" orkestro narius

"AŠ ESU LAIKAS...
Aš niekadęs negimiau
ir niekadęs nemirsiu.
Esu amžinas..."

Aktorius Stasys Pilka

... SPLENDID, INDEED,
EFFECTIVELY AND RICHLY
REALIZED.

CLEVELAND NEWS

Aldona Stempuzienė

Aldona Stempuzienė, mezzosopranas

Aktorius režisierius Vitalis Žukauskas

Charles Daubaras • Operetes Choras

• J. Matulaitienės sokejai •

• dail. C. Januso dekoracijos •

Kai ašaros sustingo ant veidu

Marija Sims

Pasibaigus antrajam pasauliniam karui, lietuviai nuosirdžiausiai bendradarbiavo. Brolis broliui tiesė rankas per Atlanto vandenyną. Vieni kitiems rašė skundus ir užuojautas. Europos lietuviai aiškino didžiausias skriaudas padarytas Lietuvai ir lietuviams. Ir dėjo, laiškus ir paukščių drabužių kišenės. Na ir užsimėzgė didelis ir karštas broliškos meilės bendradarbiavimas. Jis siūbavo per Atlantą, lyg tos bangos vėtrai pakilus.

Ir vieni ir kiti skaitydami laiškus braukė ašaras nuo veido. Paskul... affidavitai, sutartys, emigracija... Džiaugsmas susitikus seniai matytus gimines ir naujus pažįstamus.

Tas, kuris netiesė rankos per vandenyną, buvo aiškiai raudonas ir iš taip gražiai apdainuotos lietuviškos bakūžės išprašytas.

Tai buvo graudūs, gražūs, kultūringi laikai. Vos prieš dešimtį metų.

Dėja, jie tokį nepasitiko. Tas buvęs ašarotas veidas, o dabar nušvitęs, tarė savo broliui: Tu dabar man nereikalingas! — tu nemokša, tu skudurnyke! — ir taip toliau.

Dabar irgi raudu — dabar irgi ašaros aplieja veidą. Da-

bar graudu, kad brolis broliui neranda gražaus meilės žodžio, neranda nuosirdaus susikalbėjimo.

Spaudos gavėnia

Tvarkydama, savo kukliam knygynėly, mažųjų knygų skyrelį, susidomėjau jų išleidimo datomis ir įrašais. Beveik visos buvo man prisiųstos mano bičiulių iš Europos. Net penkios išleistos 1947 m. Jos yra: "Tėvų kaltė" — Edm. Butrimas, "Karžygiai," Porringės ir pasakos, "Žemės pakopos" — Jurgis Baltrušaitis, "Satyros" — Vincas Kudirka ir "Bhagavad Gita" — Vydūnas.

Dr. Vydūnas savo knygelę atsiuntė su asmeniškumu ir užrašu: "Didiai Malonioji Mintytoje, siuončiu, savo mažą ir vargingai išleistą, knygelę, už jūsų pastangas daryti gerą viešam gyvenimui. Čia taip mes vargingai gyvename, tai ir mūsų, knygos vargingos."

Nors visko trūko, bet spaudos metal nebuvo pamiršti. Knygos ir knygelės buvo išleistos ir dauguma jų išplaktos.

Kiek jų buvo 1947 m. išleista nežinau, bet atrodovisgi daugiau, nei šioje medaus

ir pieno šalyje per metus išleidžiama. Kodėl? Nėra pinigų, nėra skaitytojų.

Išskiriant dienraščio "Draugo" metinę romano premiją ir kitas mažesnes premijas, rašytojos savo raštų išleidimą privalo pats apsimokėti arba juos palikti rankraštyje.

O ir išsispauzdinę, rašytojai žino, ką jam lietuviška visuomenė atsakys: Rašytojas persenes, nieko neišmano. Rašytojas naujas, nieko nepatyręs! Geriau, kad jie visai nutiltų.

Nebereikalo vienas Amerikos lietuvis man rašo: — Gavau jūsų poezijos knygelę, jau apie metal laiko atgal. Perskaičiau daugelį kartų. Labai gražus darbas, bet visiškai nenaudingas. Aš neklausiu, kiek jums kainavo, ir žinau: į mirštančią visuomenę kreiptas.

Paskul jis vėl rašo: Rašykite ką tik Jūs jusite, kraukite savo raštus ir rašinius, bet nespauzdinkite, nes Amerikos lietuvių spauda yra bejauslė, Jums ne ačiū nepasakys.

O mes dar norime, kad čia gimę, liktų gerai patrijotais ir dirbtų dėl savo tėvų žemės ir laisvės.

Gal kai kas ir labai pasipiktins šitokiu pareiškimu, gal jis ir tikrai perskaudus. Bet, porą savaitių atgal, vienas lietuvis, išgyvenęs 11 metų Amerikoje, perstatė savo 9 metų berniuką ir aiškino, kad jau jis nekalba lietuviškai, jau jis amerikonas.

Kas link mano knygelės, tai aš lieku patenkinta kad bent porą tu knygelių pasilikis Detroito didžiajame knygynė kaip lietuvių literatūros reprezentacija.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Juozas Vaičieliūnas, Antrasis Pasaulinis karas. Sudbury, Ontario, 1960 m. Išleido autorius. Spausdino "Žiburių" Spaudos Bendrovė, Toronto. Kaina 5 dol. Gaunama pas platintojus ir pas autorį — 195 Drinkwater St., Sudbury, Ont., Canada.

SIURREALISTINIS RAŠYTOJAS

Neperseniausiai pasirodė Jono Vadžio knyga OKULTINIAI PATYRIMAI. Pradžioje atrodo, kad šis kūrinys priklauso bent pseudo-mokslinei sričiai. Bet, giliau įsiskaičius, paaiškėja — knyga grynai literatūrinė. Dar daugiau, Jonas Vadis bene bus vienas ryškiausių lietuviškųjų siurrealistų, ir jo vizijos kone apokaliptinės įtampos. Štai pora būdingesnių pavyzdžių.

"Guliu kaip ant kokios kaldros. Priešais mane gulį jauna mergina, kuri vieton veidų, turėjo tuštumą. Ji buvo nuoga iki juostai. Ji kalbėjo, man apsakydama apie savo nelaimę, kaip ji buvo pavogta ir išnešta į Etiopiją. Kada atsisukau nuo jos, mane užpuolė nušepęs vyras. Pagriebę jis užsprando numečiau šalin. Jis nubėgo į šiaurvakarius. Ir vėl jis užpuolė ant manęs antru kartu. Atkartojau vėl tą patį atsikratymą nuo jo. Man užėjo apmauda, ir pagriebę gerą lazda, pradėjau daužyti negyvėlių kaukus ir kaukuoles, kad jų daugiau nebūtų."

"Povalandėlės, keliavau į šiaurius ir mačiau, per atidarytas duris, aiškioje šviesoje, dvi moteris laikančias viena kitą, o vyras, jų užpakalije, buvo užsiėmęs revidavojimu viena iš jų. Su ranka jis bandė iščystyti jos vidurius. Patėmėjau trepus einančius į antaras lubas. Žiūrint į tą tuštumą, išrodo, kad žiūrai į tą, ko nėra. Norėjau išbandyti tą kvailybę ir todėl į ją įėjau. Išrodė jog įėjau į tą vietą, kurios nėra, ir kad aš pats perstoju gyventi. Tada pamačiau kukurių, šalia trepų, darantį paršienos užkandžius. Pažiūrėjau, apsisukau ir išėjau laukan — tegul jos sau žinosi."

MIKALOJUS ČIURLIONIS

JO MIRTIES 50 METŲ SUKAKTIES PROGA

Prieš 50 metų mirė Mikalojus Konstantinas Čiurlionis vos 35 metų susilaukęs. Muzikas, kurio preliūdus kartais nuo karto išgirštame, tapytojas, kurio paveikslai sukabinti Čiurlionio galerijoje blunka ir pamažu nyksta.

Galimas daiktas, mes ne visi žinome, kad prieš 50 metų, kovo 28 d., mirė pirmasis abstraktus tapytojas, viena skaudžiausių prosvaiščių Šiaurės Europos meno istorijoje. Čiurlionis mokėsi ir kūrė daugiausia svetur, bet, Dzukijoje gimęs, jis buvo lietuvis visa savo lyriška siela. Su Lietuvos gamta suaugęs, Čiurlionis svajojo, kūrė, tapė savita, nauja, nematyta gyvenimo filosofija. Jis pirmasis iškėlė lietuvių liaudies muzikos ir meno grožį ir vertę. Kartu jis buvo ir choro vedėjas, ir publicistas, ir visuomenininkas — organizatorius. Iš antros pusės, Čiurlionis toks paprastas, žmoniškas ir suprantamas: pilnas ugnies ir nusivylimų studentas, rūpestingas brolis, geras sūnus, jautrus sužadėtinis.

Tekalba jis pats — savo laiške studijų draugui: "Zinau ką genituk... Jei ketini likti žmogus, o ne paskutinis galvijus, koksai kartais būni, tai baik greičiau fūgas, kad ilgiau galėtum atsidėti sonatoms. Būtinai reikia, kad gerai pažintum tas formas, ku-

rios jau yra, nes tikrai tada turėsi teisę jomis švaistytis ir išradinėti naujas."

O kita proga: "Nežinau kelio. Parodyk, jei gali. Nuolat noriu daryti gera, ir nežinau, kas yra gera, noriu eiti ir nežinau kur... Vaziuosiu į Peterburgą. Paskul gausiu kokį nors vietą. Jmsiu algą, įstaišysiu padorius rūbus, butą, valgysiu sočius pietus, lan-kysiu pažįstamus, ramiai kalbėsiuos apie einamus įvykius. Kaip visa tai juokinga, kvaila ir netgi blauru."

Vėl kitam laiške Čiurlionis rašo: "Kad Tu žinotum, kaip tai malonu taip užsispyrus, pasitusiai taip užmiršus viską ir be nuovokos, be atsi-kvėpimo tapyti. Baisiai kaip malonu. Viskas visur eina savo keliu: saulė šviečia, rugiai žydi, žmonės šneka, vaikščioja, ten sau pievos, laukai, kalneliai, visur gėlės, paukščiai, visur vasara, gražu, o aš nieko — tik tai tapau."

Gamtos įtakoje, Čiurlionis kūrė savo pasaulį, atsiskakęs pelningesnės tarnybos, patogesnio gyvenimo. Kūrė ir skurdo, neturėjo iš ko net geresnių dažų nusipirkti. Dėl to blunka jo piešiniai ir nyksta meno istorijos nepastebėti. Tai skriauda ir menui ir mums. Čiurlionis priklauso visiems. Tuo didesnė pareiga ir mums patiems pažinti Čiurlionio pasaulį.

Didžiai rekomenduotina knyga. Mes visiškai pritariame autoriui, kai jis sako, kad "platesnė reikšmė iškyla iš simbolinio prilyginimo su žmogaus kūnu. Todėl apatinė žmogaus kūno dalis pernešama į šiaurę, viršutinė į pietus, priešakys į rytus, o užpakalis į vakarus."

Poetė Marija Sims

V. J. BUDRIKO

Liepsnos ir pelenai

Nesenai išleista knyga autorius mirties penkmečiui paminėti

Kaina \$3.00

GAUNAMA VIENYBĖJE, 192 HIGHLAND BLVD., BROOKLYN 7, N. Y.

V. J. Budrikas

LIETUVIŲ AMERIKOS PILIEČIŲ KLUBAS

280 Union Avenue Brooklyn 11, N. Y.

BARAS IR RESTORANAS. Salės koncertams, sokioms ir kitokioms pramogoms.

Susirinkimai - nemokamai. Spaudos kioskas

KOŠTAS VAITAITIS, Reikalų Vedėjas

Telefonas: EVergreen 4-9672

1941 1961

LIETUVOS ATSIMINIMŲ RADIO VALANDA

GYVITOJA
JAU 20 METŲ
ŠEŠTADIENIAIS
NUO 5:00 IKI 6:00 P.
VAL. VAK. JAV
ISNĖI YORKO STOTIES
WEND
1330 RIF - 97-9 - 9-FM.

DIREKTORIUS
JOKUBAS J. STUKAS
1264 WHITE ST. HILLSIDE, N. J.
TEL. WAVERLY 6-3325

FIVE POSTS

IN THE MARKET PLACE

GATE TEATRE NEW YORKE

Pranas Lapė

Kovo 5 d. pažymėtina diena Amerikos lietuviams. Gate Teatro uždanga prasiskleidė pirmam lietuvių autoriaus veikalui.

Nors veikalas ir neminima Lietuva, bet žiūrovui nesunku susigaudyti, kas yra toji maža valstybė, kurios partizanai kovoja prieš pavergėjus ir jų idėjas. Dramos turinys gana paprastas. Tačiau Landsbergis giliau įžvelgia į rezistencijos dvasią. Jo herojai yra paprasti žmonės su visomis žmogiškomis silpnėmis. Jie nėra kažkokie antžmogiai, kurie žūsta už tėvynę be jokių komplikacijų, nėra muziejinės statulos. Landsbergio herojai bijo, verkia, rėkia, myli. Jų gyslose teka mirtingųjų kraujas. Jie žino ką jie daro. Jie bijo mirti, kaip ir visi žmonės. Septynerių metų nepaliaujamos rezistencijos ir gyvenimo miškuose pėdsakai yra jaučiami jų elgesy ir pokalbiuose.

Rezistencija blėsta, o gyvenimas žengia pirmyn. Praeity — žuvę, nukankinti draugai, dabarty — amnestijos lapeliai, bilietai į laisvę. Noras būti laisvu ir kartu laisvėje esančių — jų prievartavimas, šitie momentai iškeliami partizanų paskutiniųjų valandų dramoje. Iškeliamas apsisprendimo momentas, pasimtojo uždavinio įvykdymas. Šalia jų, dalyvauja moterys, kurios Antanui, Leonui, Jonui padeda. Tai Aldona ir Gražina. Dalyvauja ir tie, kurie juos persekioja: Deputatas, Chairmanas, Tardytojas. Šalia, įvesti padedamieji personažai: tėvas, motina, vaikas. Išsklaidytom mintim ir veiksmui sujungti įvestas Pasakotojas.

Man dramą beskaitant, nekilo per daug abejonų. Bet veikalą stebint scenoje krito į akis du dalykai. Pirmas, tai nuolatinis dramų vystymosi stabdymas, įvedant lyrinius (ir apmąstymo) pasikalbėjimus, kurie trukdo įtampos

augimui. Tokis pavyzdys būtų Jono pokalbis su Pasakotoju apie laisvę, kuris nutraukia vestuvių pokylį. Tas pats pokylis dar kartą nutraukiamas Tardytojo. Nors abiem atvejais įnešama šviesos, tačiau tai perbrangi kaina veiksmo vystymosi sąskaiton. Antras, tai Pasakotojo vaidmuo, kuris ne jungia veikalą, bet trukdo. Atrodo, Pasakotojas išviso nereikalingas. Jo mintis galėtų atpasakoti bet kuris veikėjas. Beje, savo atlikimu ir patsai aktorius buvo nevykęs.

Geriausias buvo J. Boley, Tardytojo vaidmeny. Po jo sektų Antanas ir Jonas. Moterys ir Leonas (ypatingai) buvo silpni.

Šis pirmasis Algirdo Landsbergio bandymas toli prašoka mūsų mėginimus šioje srity. Su visais trūkumais drama vis dėlto palieka gilų įspūdį, savo minčių svarumu, savo jausminėmis detalėmis. Spektaklis rekomenduotinas apsilankyti, ne todėl, kad Landsbergis yra lietuvis, o todėl, kad pati drama to apsilankymo verta.

KOSTAS OSTRAUSKAS, "Kanarėlės" autorius, yra vienas eksperimentinės dramos pradininkų mūsų dramaturgijoje "Kanarėlyje", sprendžiamos amžino laimės ilgesio ir jo sudužimo problemos. Būtinis dramos charakteris eina lygegrečiai su simboliniu ir suteikia dramai liaudies pasakų spalvą. Veikalas kamerinio pobūdžio, stiprios kompozicijos. Kalbos ritmas "Kanarėlyje" priartina prie poezijos prozoje. Dramos veikėjai "ubagai" įgauna visuotino žmogaus koloritą.

Šis veikalas bus statomas akt. Vytauto Valiuko režisūroje gegužės 6 d. Jis jau buvo statytas to paties režisieriaus Chicagoje 1956 m. ir yra išleistas atskira knyga.

V. Maželio nuotraukos

VIRŠUJE: Antanas, Philip Abbott ir Tardytojas Juozas Boley, dramatiškoje "Penkty Stulpy" scenoje.

DEŠINĖJE: dramaturgas A. Landsbergis premjeros metu.

JAV komunistų partijos vadė Elizabeth Gurley Flynn, pareiškė, kad tikrųjų partijos narių šiame krašte esama apie 10,000. Komunistų partija bandys pritraukti daugiau jaunimo į savo eiles "socializmo vardan".

Retas Amerikos pašto ženklas, vieno cento vertės, parduotas už 1,200 dol. Šiame 1901 m. laidos ženkle, per apsirikimą, plaukiąs laivas atspausdintas atvirkščiai.

KOVO (MARCH) 18 DIENĄ, ! 1961 M.

FRANKLIN K. LANE HIGH SCHOOL

AUDITORIJOJE

Jamaica Ave. ir Dexter Ct. Woodhaven 21, N. Y.
(BMT Jamaica Line - Elderts Lane stotis)

bus vaidinama

NEŽINOMOJI

A. BISSON 4 V. DRAMA
IŠPILDYS

DETROITO DRAMOS SAMBŪRIS

VADOVĀJAMAS Z. ARLAUSKAITĖS-MIKŠIENĖS

Pradžią 7 val. vakare (punktualiai)

BILJETAS NUO \$1.00 IKI \$3.00

Visas pelnas - šalpos reikalams.

Rengia BALFO 100 skyrius

Šių metų KOVO 25 DIENĄ, šeštadienį, rengiamas vakaras tema

ČIURLIONIO PASAULIS

Vakaras rengiamas V. K. Čiurlionio, didžiojo lietuvių dailininko ir žymaus muziko 50 metų mirties sukaktuvių proga.

VAKARO PROGRAMOJE DALYVAUJA:

ANDRIUS KUPREVIČIUS
DR. KOSTAS OSTRAUSKAS
ALEKSIS RANNIT

CARNEGIE ENDOWMENT SALĖJE

United Nations Plaza ir 46 gatvė
Manhattan, New York

Pradžią: 6 val. vak. Įėjimas \$3.00. Po vakaro programos užkandžiai ir kava. Visus maloniai kviečia atsilankyti

ŠVIOSOS AMBŪRIS IR SANTAROS FILISTERIŲ NEW YORKE SKYRIUS

Bilietams įsigyti iš anksto prašoma skambinti LA 8-2231 - N. Valaitienel

Vakarą globoja BALFAS

Moterys

Sofija Lukauskaite-Jasaitiene svencia 60 metu

Monika Indrišūnaitė

Sio mėnesio 29 d. sukanka 60 metų kukliai visuomeninkei Sofijai Lukauskaitei — Jasaitienei.

Ji gimė 1901 metais, Šiauliuose, aukštaitiškame lietuviškosios kultūros centre. Lietuvos atgimimo laikais, Šiaulių mieste kova su caristiniu režimu vyko visu spartumu. Čia buvo rengiamos gegužinės, o jų priedangoje, slaptuose suvažiavimuose, buvo planuojamas revoliucinis judėjimas, pasipriešinimas svertimam jungui.

Sofijos tėvas, advokatas Stasys Lukauskis buvo žymus kovotojas už Lietuvos išlaisvinimą. Tikras demokratas, artimas soc-revoliucionieriams, jis dirbo Šiaulių miesto žmonių gerovei ir buvo vadinamas visu nuskrtaustųjų gynėju. Jis įkvėpė Sofiją humaniško ir socialinio teisingumo pajutimą. Todėl, Sofija iki šiolei priklauso socialdemokratų partijai.

Jos motina, Elena Ziabickaitė — Lukauskienė, jautri moteris, įskiepyjo savo dukrai meilę šeimai ir vaikams. Deja, ji mirė Sofijai 17 metų tesulaukus.

Tad, nenuostabu, kad šio kioje atmosferoje augusi Sofija, 1919 metais, bermontininkų gaujoms šlaurės Lietuvą puolant, dar būdama gimnazistė, jau kovoja partizanų eilėse. Su A. Mačiūnu ir kitais bendraamžininkais, Sofija dirba partizanų štabe ir veikia prieš užnugarį, Pa-galiau, bermontininkai išvejami iš Lietuvos žemės.

Sofija suriša savo ateitį su žemės ūkiu, 1919 m., baigusi Šiaulių gimnaziją, ji išvyksta į Vokietiją, kur 1923 m. baigia Berlyno Aukštąją Žemės Ūkio Mokyklą. 1924 m. ji studijuoja Danijoje gyvulininkystę ir kooperaciją. Grįžus į Lietuvą, į savuosius Šiaulius, 1925 — 26 m. dirba kaip gyvulininkystės instruktorė. 1926 m. Sofija yra Organizacinio Komiteto Pirmininkė pirmajai gyvulininkystės parodai surengti. Laidui bėgant, jos veikla plečiasi. Ji veikia socialinės globos ir švietimo srityse; ji — Šiaulių miesto ir apskrities

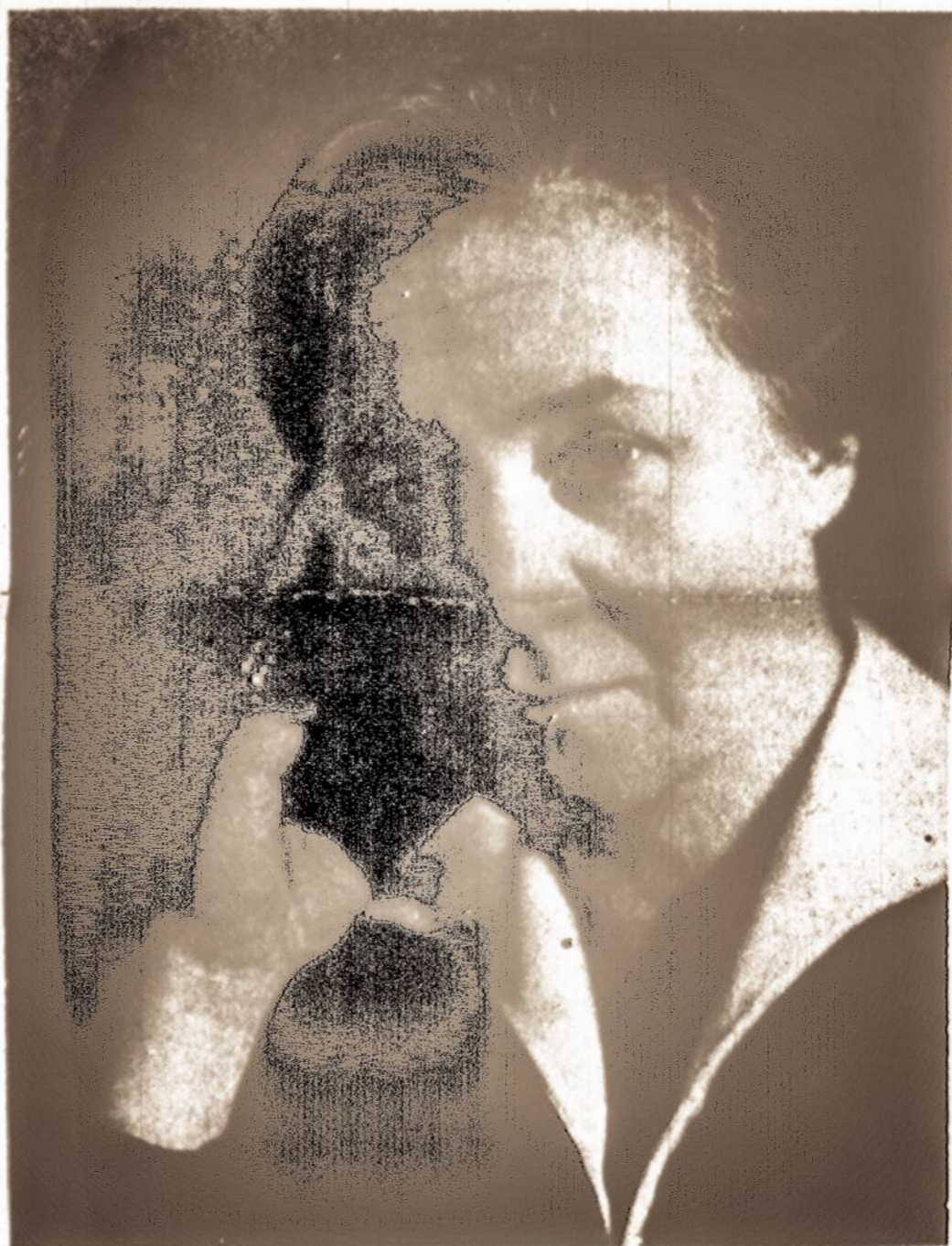
Ligonių Kasos Valdybos narė; 1926 — 40 m. Lietuvos Vaiko Djos, Šiaulių skyriaus vicepirmininkė ir Centro Valdybos narė. Šios Djos skyrius pasižymėjo, steigdamas vaikų skaityklą, darželius ir vasaros aikšteles. Savo humaniška asmenybe, Sofija yra daug padėjusi į vargą patekusiems, daugia vaikėms šeimoms, Vokiečių okupacijos metu, ji globojo žydų tautybės piliečius.

Gyvenimo audros išveja Sofiją iš gimtojo krašto. Bet ji ir tremtyje nepalūžta. 1947 m., Vokietijoje, ji įsteigia Liet. Raud. Kryžiaus Vyr. Moterų Komitetą, kuris per savo skyrius rėmė vargingas tremtinių šeimas ir ligonis. Sofija bendradarbiauja su Pabaltijo Moterų Taryba, kelia balsą už geresnį žmonių sutvarkymą, protestuoja prieš rusiškąją Lietuvos okupaciją.

1950 m. Sofija su vyru dr. Domu Jasaičiu ir šeima atvyksta į JAV. Jigražiai išaugino dukterį Elena Valiūniene, sūnų dr. Stanį, vedusį L. Bobelytę, ir yra susilaukusi 6 anūkių. Sofija jau yra praradusi seserį Galiną (žymią Lietuvos poetę), nes juodvi negalastingo likimo yra išskirtos. Prieš kelis metus, Chicagoje, mirė jos vienintelis brolis Vacys.

Siuo metu, solenizantė gyvena Tampa, Fla. Ji tebėra jautri lietuviškiems ir žmoniškiems reikalams. Tebermia spaudą ir organizacijas. Ypatingai yra susirūpinusi prof. S. Kairio liga.

Sukaktuvninkės siektustikslus, galima apibūdinti šiais žodžiais: Tėvynė, Žmogus, Šeima. Tai jos kelrodžiai. Linkime brangiai Zulei dar daug gražių dešimtmečių.

SOFIJA LUKAUSKAITĖ-JASAITIENĖ

V. Mazelio nuotrauka

Ruta Lee Kilmonytė su savo motina, kurios nepaprastas pasišventimas savo vieturtei dukrai daugiausiai padėjo Rutai tapti žinoma filmų ir TV aktore. Vienybės deimantinio jubiliejaus kότε turėsime retos progos pamatyti Rūtą vaidinančią vieng iš pagrindinių vaidmenų.

PAVERGTŪJŲ SEIMO ATSTOVŲ PASITARIMAS

Vasario 16 — 19 d. d. Washingtono vyko Amerikos — Vokietijos konferencija, globojama vadinamos American Council of Germany. Iš Vokietijos konferencijos atvyko paties užsienų reikalų ministro v. Brentano vadovaujama delegacija. Konferencija svarstė ir Rytų Europos problemas. Joje dalyvavo ir Pavergtųjų Seimo atstovai. Po konferencijos vienas iš vokiečių delegacijos narių, žinomas V. Vokietijos politikas ir Bundestago narys baronas v. Guttenberg padarė vizitą Pavergtųjų Seimui ir Overseas Press Club patalpose turėjo su Pav. Seimo atstovais pasitarimą. Pasitarime aiškėjo, kad Vakarai šiuo metu nemato realių galimybių nei Vokietijai sujungti, nei Centro ir Rytų Europai iš sovietinės priespaudos išva-

duoti. Tačiau, kadangi Europos problemų vienoks ar kitoks sprendimas yra lemiamas, čios reikšmės visai tarptautinei raidai, Europa buvo iš bus pagrindinis sovietinė ekspansijos taikyns, o tu pačiu ir pagrindinis Rytų — Vakarų kovos laukas. Pasitarime ypač buvo pabrėžta Vokietijos ir Centro bei Rytų Europos valstybių problemų glaudus ryšys.

Elena Vainiūniene, Liberty Federal Savings & Loan Assn Philadelphia, Pa, sekretori išskrido į San Francisco ku dalyvaus dviejose konferencijose; Savings & Loan Controllers ir Sav. & Loan Institute. Ta proga, E. Vainiūniene bus ir Los Angelese, kur aplankys aktorę Rūtą Lee — Kilmonytę ir kitus savo pažįstamus.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.
37 Merioan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket
(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

VIENYBES deimantinio jubiliejaus Minėjimas - koncertas ir banketas ivyksta 1961 m. balandzio 16 d.

Juliejinis Koncertas bus
BROOKLYN ACADEMY

OF MUSIC
2:30 val. p. p.

BILIETŲ KAINOS:
Orkestra - \$5.00
Mezzanine - 4.00
Balkone - 3.00

VISOS VIETOS
REZERVUOTOS

Bilietai - iskaitant taksus

Sokiuose dalyvaujama su tais
pačiais koncerto išangos bilietais.

Jubiliejinis banketas bus
HOTEL GRANADA

Ashland Pl. ir Lafayette Ave.

6:30 val. vak.

Bilietas asmeniui
\$10.00

GROS DU ORKESTRAI

VIENYBĖ

The Oldest Lithuanian newspaper, established by Juozas Paukstys in 1886, is published weekly by Juozas Tysliava at 192 Highland Blvd., Brooklyn 7 N. Y. Tel. AP 7-7257. Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Advertising rates on application.

Vienybės Veteranai

Konstantas Stukys, ilgametis VIENYBĖS skaitytojas, gimęs 1886 m. kovo 11 d. (tais pačiais metais kaip ir VIENYBĖ), Kauno apskr. Dūkaimyje, Betygalos parapijoje. Į JAV atvyko 1907 m. spalio 6 d. Kurį laiką buvo apstojęs Ansonia, Conn., vėliau persikėlė į Baltimorę, kur ir dabar tebegyvena. Dirbo parduotuvėje, sluvykloje. 1922 m. savo gabumų ir darbštumo dėka prasimušė iki inžinieriaus — braižytojo pareigų Henry Hoburgers Co. Šioje atsakomingoje vietoje išbuvo 27 metus. 1912 m. rugpjūčio 17 d. vedė S. Žadeikaitę, Povilo Žadeikio artimą giminaitę, su kuria susilaukė 2 sūnus ir 2 dukteris. S. Stukienė pasimirė 1958 metais. Jau 53 metai kaip K. Stukys prenumeruoja VIENYBĖ. „Vos spėjęs išlipti į krantą“, sako jis. K. Stukys dėliaugiasi, kad VIENYBĖ lanko jo namus ir tiki — ji tebelankysianti iki jo mirties. Ta proga K. Stukys nuoširdžiai sveikina laikraščio Redakciją, Administraciją ir spaudos darbuotojus ir linki Vienybei „dar ilgus šimtmečius nenuilstamai vienyti lietuvius tautiečius.“ Šiuo metų K. Stukys rašo savo praeities įspūdžius.

Triguba mirtis Baltimorėje

Bedarbis Petras Barčiauskas, 50 metų amžiaus, iš šautuvo nušovė du savo sūnus Vincą 10 metų ir Juozą 16 metų, o vėliau ir pats nusižudė. Abu jaunuoliai tuo metu stebėjo televiziją. Jų motina Anastazija valė lauke laiptus. Mirtis, užtiko abu jaunuolius netikėtai. Kėdės tebestovėjo tvarkingai sustatytos, ant sienos kabojo rožančiai, prezidento Kennedy atvaizdas, kambarys buvo papuoštas žalumynais, tvarkingai sudėliotos gulėjo knygos, televizija tebeveikė. Vincas buvo nudėtas vietoje, Petras ir Juozas mirė ligoninėje.

Anastazija Barčiauskienė įpuolė į tokį isterišką stavą, kad ir ją teko gabenti į ligoninę.

Petras Barčiauskas buvo sutrikusių nervų, gydėsi ligoninėje ir prieš metus jį paleido į laisvę.

LINDEN, N. J.

Lindeno burmistras William J. Hurst, vasario 16 d. proga, paskelbė proklamaciją, kuri tilpo amerikoniškoje spaudoje. Toje proklamacijoje kalbama apie laisvos ir nepriklausomos Lietuvos įsikūrimą su sostine Vilniuje, pasmerkiama Sovietų Sąjungos invazija 1940 m., tikimasi, kad pavergtoji Lietuva vėl atgaus savo nepriklausomybę.

ALTO Lindeno skyriaus pirmininkas J. Liudvinaitis ir pirmininkas dr. P. Jucaitis parašė keletą straipsnių į amerikonišką spaudą Lietuvos reikalais. Rezolucijos kolonijalizmo reikalais buvo pasiūstos JAV Prezidentui, Department of State, p. Stevensonui, N. J. gubernatoriui, senatoriams ir kongresmanams. Rezolucijos su prielankiomis senatorių kalbomis atspausdintos vasario 16 ir 17 dd. Congressional Record.

Pautieniaus paroda Hartford, Conn.

Amerikos Lietuvių Bendruomenės skyrius rengia dail. Pautieniaus darbų parodą, Lietuvių Klube 227 Lowens St. Paroda tęsis dvi dienas, kovo 18 ir 19 d. Iškilmingas parodos atidarymas kovo 18 d. 5 v. p. p.

Vyt. Mazelio nuotrauka

Sandra Čipkuvienė, talentinga dailininkė, kurios darbų paroda šiuo metu vyksta Baltimore, Md. Ji, be to, yra Liet. Enciklopedijos bendradarbė meno klausimais.

JAUNUJU DAILININKŲ PARODA

Kovo 25 — 26 New Yorke, Apreiškimo parapijos salėje įvyks jaunųjų dailininkų ir fotografų kūrinių paroda. Šioje parodoje dalyvauti pažadėjo šie asmenys: Vitas Beleckas, Vidas Montvila, Romas Sedlickas, Aldona Simutyte, Viktoras Vizbara, Judita Zilevičiūtė ir Tadas Zilevičius.

Paroda bus atidaryta šeštadienį nuo 11 iki 5 val. ir sekmadienį nuo 12:30 iki 5 val. Sekmadienį 12 val. 30

min. dail. K. Žoromskis parodos salėje skaitys paskaitą apie modernųjį meną. Visuomenė kviečiama dalyvauti. Parodą rengia Studentų Skautų S-gos New Yorke skyrius.

Visais parodos reikalais kreiptis į Aigį Rimą, 1651 Putnam Ave., Ridgewood, N. Y. Tel. EV 6-6188. Jaunieji dailininkai ar fotografai, norintieji parodoje dalyvauti, prašomi nedelsiant užsiregistruoti.

MOTERŲ VIENYBĖS

Pavasario Balius

SESTADIENĮ BALANDŽIO (APRIL) 8 D.

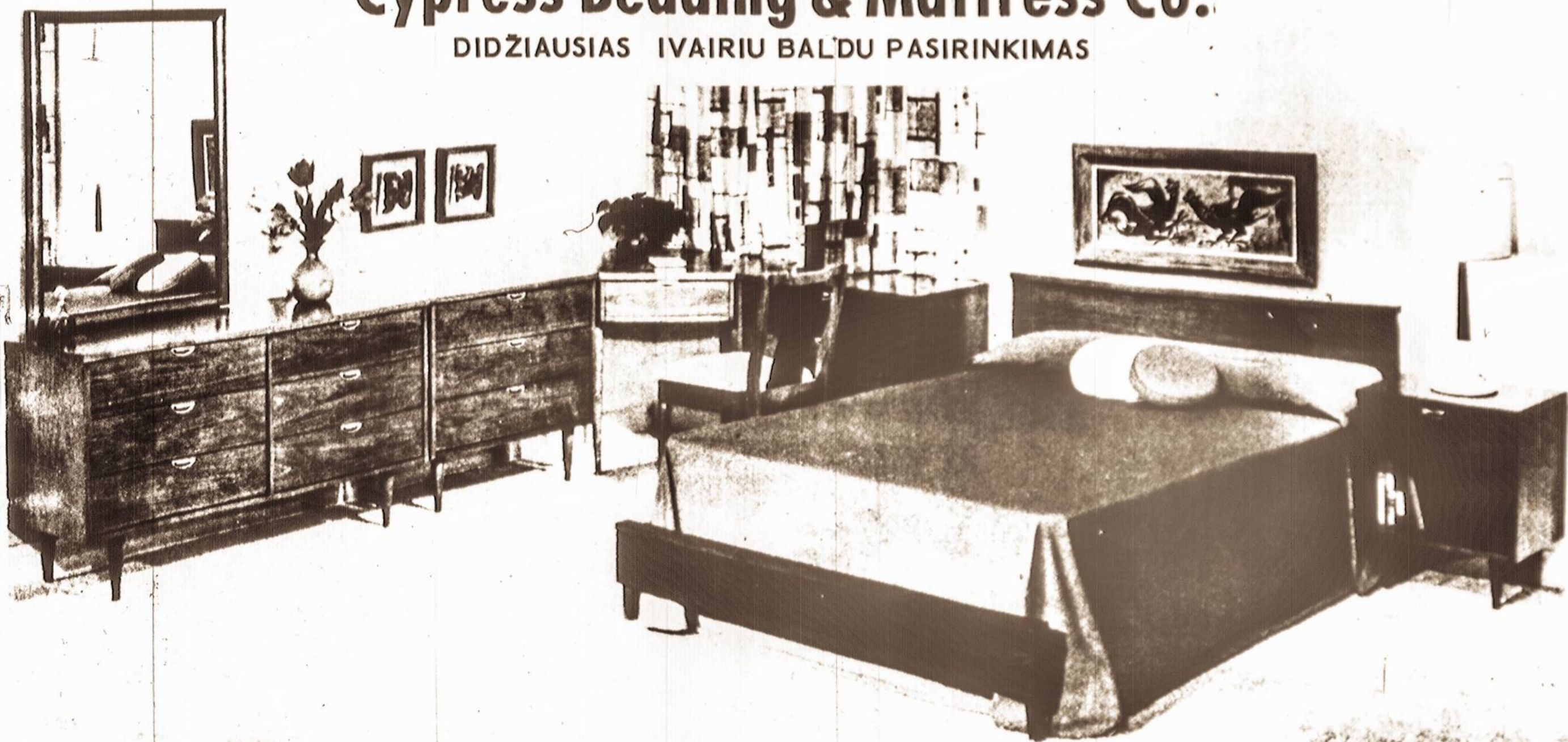
KNIGHTS OF COLUMBUS SALĖJE
616 JAMAICA AVENUE, BROOKLYN, N. Y.

Sokiams gros Gene Mitchko orkestras

ĮZANGA \$2.00 PRADZIA 8:30 VAL. VAK.

Cypress Bedding & Mattress Co.

DIDŽIAUSIAS IVAIRIŲ BALDŲ PASIRINKIMAS

3427 FULTON STREET BROOKLYN, N. Y. Telefonas Applegate 7-8802

PREZIDENTO KENNEDY SPAUDOS KONFERENCIJOS

Tai, kas įvyko su prezidentine spaudos konferencija, yra tikras demokratijos pademonstravimas veiksmu. Ši konferencija gimė, kaip vienas Vašingtono spaudos veteranas išsireiškė, iš pripuolamai statomų klausimų prezidentams McKinley, Theodorui Roosevelt'ui ir Wilson'ui. Dabar prezidento spaudos konferencija pasidarė pasaulinio masto ir prezidentas "gyvai" kalba tautai per televiziją, o pasauliui per radiją.

Prezidento spaudos konferencija pradėjo igauti pavidalą Frenklin'o D. Roosevelt'o laikais. Aplink jo ovaliame kabinete esantį rašomąjį stalą Baltuosiuose Rūmuose susiburdavo apie 30 - 40 korespondentų. Jis mėgdavo pasiterzinti su jais, tačiau šalia to jis pajuto diskusijų vertę politiniais klausimais ir kasidieniniais įvykiais. Jų pagelba buvo padidintas viešas susiinteresavimas ir palaikymas. Jo laikais korespondentai galėjo statyti klausimus, kokius tik jie norėjo, tačiau jie negalėjo tiesioginiai cituoti jo atsakymų.

Po prezidentu Truman'u žinių konferencija išaugo tokia didelė, kad ji turėjo būti perkelta į taip vadinamą Indėnų Sutarčių Kambary (Indian Treaty Room), senajame Valstybės Departamento pastate. Čia taip pat visokiausi klausimai buvo leisti klausiti, bet tiesioginis atsakymų perdavimas buvo uždraustas.

Žinių konferencija toliau plėtėsi po Prezidentu Eisenhower'iu. Žodiniai raportai buvo Baltųjų Rūmų paruošti vienos valandos laike po konferencijos, ir tiesioginis atsakymų perdavimas buvo leistas. Tuo buvo atžymėtas santykių tarp prezidento ir spaudos aukštumos lygis.

Su Prezidentu Kennedy spaudos konferencija reprezentuoja tam tikru požiūriu tylią revoliuciją. Kaip institucija spauda daugiau nebostovi tarp prezidento ir tautos. Jos funkcija pasidarė didelio aparato dalimi. Jos atstovai vis dar laisvai stato klausimus, tačiau atsakymai yra duodami ne vien tik jiems, bet visiems žmonėms, kurie tik sėdi prie televizijos aparatų ar klausosi radijo.

Už Amerikos ribų atsakymai pasiekia kiekvieną, kuris tik supranta kalbą ir sugauna konferenciją. Laikraščių funkcija, žinoma, pasilieka ta pati. nes sekantį rytą jie per-

Oficiali JAV Prezidento J. Kennedy nuotrauka

spausdina ištisas konferencijas ir prideda savo komentarus.

Reiktų pripažinti ir įvertinti tai, kad tokia prezidento spaudos konferencija gali vykti tik JAV-ėse. Tik čia tautos galva gali stovėti prieš užsienio ir krašto korespondentus ir foto aparatus, skatinti bet kokius klausimus iš jų pusės ir atsakyti į juos tiesiai užrekorduojant jo atsakymus visokliausiais pasaulio elektroniskais prietaisais.

"Gyvos" prezidento spaudos konferencijos kalba už nuomonės laisvę šiame krašte ir už lengvumą prieiti prie prezidento tiems, kurie dirba viešą darbą. Yra tikra, kad prezidentas Kennedy tokiu keliu galės sužadinti viešą interesą ir jo programos palaikymą. Tai darydamas jis dirba demokratinį darbą nauju mastu.

Zarasiečių suvažiavimas Brooklyne

Šie metai Zarasiečiams yra reikšmingi ir verti atitinkamo paminėjimo. Prieš 40 metų buvo išleista pirmoji Zarasų progimnazijos laida, prieš 30 metų - pirmoji Zarasų augštesniosios komercinės mokyklos laida ir prieš 35rius metus - išleisti pirmosios (ir vienintelės) Zarasų mokytojų kursų laidos absolventai.

Šiam suvažiavimui ruošti sudaryta speciali komisija, į kurią įeina: V. Butkys, M. Karečkienė, Markevičienė, P. Matekūnas, P. Paprockas, T. Slapšys, C. Šultienė ir J. Šileikis. Dėl smulkesnių suvažiavimo informacijų kreiptis pas komisijos narį T. Slapšį: 101-43 114th St., Richmond Hill 19, N. Y., Tel. Virginia 6-6711.

Pirmajame Zarasiečių suvažiavime, įvyk. New Yorke 1957 m. gegužės 18 d., buvo pageldata po kelerių metų sušaukti panašų. Zarasiečių ryšiams palaikyti komitetas, turėdamas dėmesy augščiau minėtąsias sukaktis, ruošia suvažiavimą, kuris įvyks š. m. gegužės 28 d. (ilgas savaitgalis), Lietuvių Atletų Klubo patalpose, 1332 Halsey St., Brooklyn, N. Y.

Komisija, netrukus, išsiųs informacijas tiems Zarasiečiams, kurių adresus ji turi. Į suvažiavimą kviečiami visi Zarasiečiai.

● Vacys Dirma, brooklynietis, mūsų laikraščio skaitytojas ir bičiulis, tebesėdi namie su gipsuota koja, kurią neseniai lūžo. Vacys kaip technikas dirba vienoje įmonėje.

RAINBOW CORNER BAR & LOUNGE

ALFRED A. CILCIUS
Savininkas

Salė susirinkimams,
vestuvėms, krikštynoms
ir kitokiems pobūviams.
Taip pat duodami
polaidotuviniai pietūs.

106-01 Jamaica Ave.
Richmond Hill, N. Y.

Tel. Virginia 6-9506

WHITE HORSE Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami polaidotuviniai
pietūs.

FRANAS BRUČAS,
Savininkas

86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.

Tel. Virginia 6-9519

Winter Garden Tavern Inc.

VYTAUTAS BELECKAS,
Savininkas

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

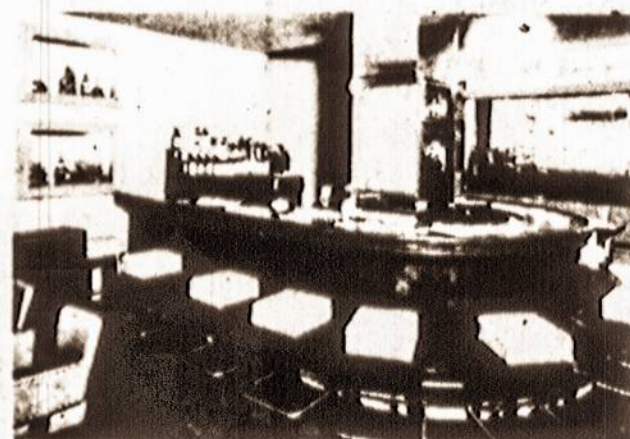
(Ridgewood)

Telefonas: EVergreen 2-6440

Salė vestuvėms ir kitokioms
pramogoms. Geriausias lietuviškas
maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

FESTIVAL RESTAURANT & BAR

Pietūs ir vakarienė
Jaukus baras

Salė susirinkimams
vestuvėms ir
pobūviams
Gali tilpti 200 žmonių
LIETUVIŠKIEMS
suėjimams nemokamai

VACYS STEPONIS
Savininkas

40 East 26th St. New York City MU 3-2928

SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS, Savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona. Pyragai
vedybiniams ir kitokiems pokyliams.

36-40 Stagg St., Brooklyn 6, N. Y.

Telefonas: STagg 2-5938

GINTARAS Lietuvos auksas

Ivairiausios gintarinės
dovanos vyrams ir moterims
prieinamomis kainomis

AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue

JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. JA 9-5855

Pasiekama: auto iki 31
Ave. Northern Blvd, IND
subway iki Roosevelt Ave.
IRT iki 74 St. Port Bus
iki 31 Avenue.

REPUBLIC Wine & Liquor Store

MARIJONA IR JURGIS JOKUBAICIAI

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI

Ivairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: Virginia 3-3544

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-9683

THE

Tel. TAYlor 7-9842

Arlington

385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.

Restaurant
Ona ir Jonas Valaičiai

LIETUVIŲ SPAUDOS KLUBO SUSIRINKIMAS

Nepaprastai gražią ir šiltą kovo mėn. 5 d. važiuojame į metinį Lietuvių Spaudos Klubo susirinkimą. Spaudos Klubo pirm. J. Valaičius susirinkimą atidarė, pasveikino susirinkusius, pasidžiaugė kad nemažas narių skaičius atsilankė ir palinkėjo ateityje uoliai bei vieningai lankytis susirinkimuose ir tęsti toliau užsibrėžtus darbus.

Kadangi buvo metinis susirinkimas, tai Klubo pirm. J. Valaitis pakvietė susirinkimui pirmininkauti K. Vasiliauską ir sekretoriauti T. M. Grybaitę. Darbotvarkė buvo plati ir įdomi. J. Audėnas skaitė paskaitą — Dabartinė spauda okupuotoje Lietuvoje. Tai paskaitai p. Audėnas buvo puikiai pasiruošęs. Paskaitą iliustravo žurnalais ir laikraščiais.

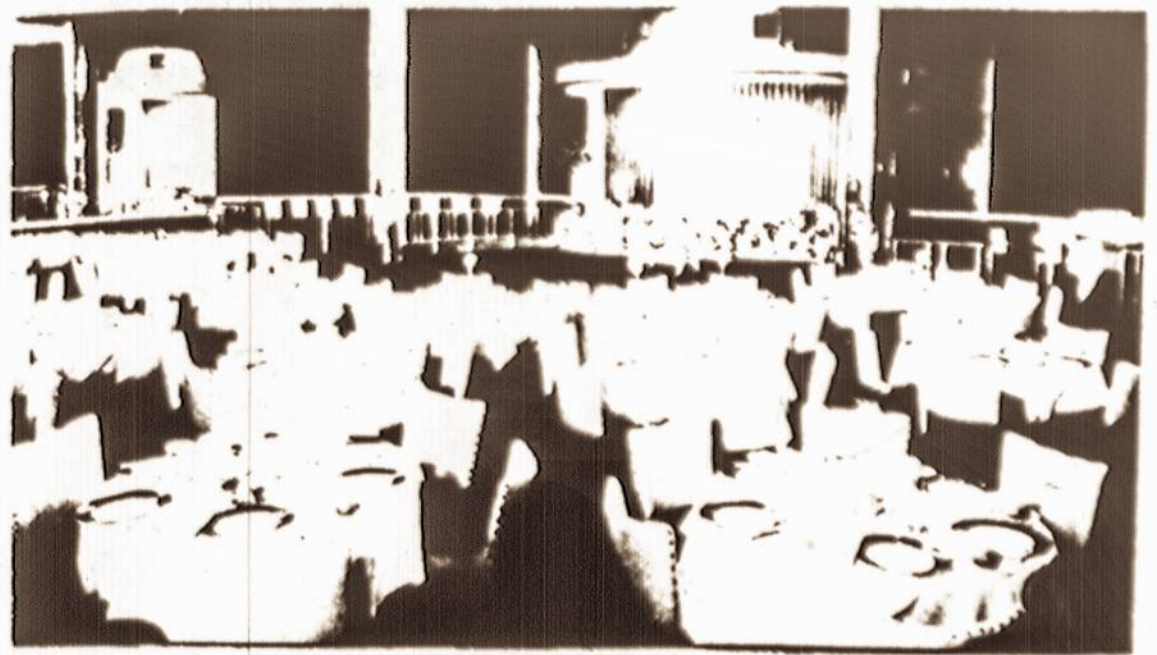
Po tuo sekė J. Valaičiaus pranešimas — Knygų leidimo klausimas. Jis papasakojo kokią reikšmę sudaro geros patriotinės knygos išėvijoje, kokių mes turime ir kokias reikėtų išleisti. Jos būtų naudingos ne tik mums turėti savo lentynose, bet ir mūsų jaunimui. Neseniai mirusio dr. M. Vinko prisiminimui pagerbti K. Vasiliauskas paprašė visų narių atsistoti vienai rimties minutei.

Šiems metams valdyba vienbalsiai buvo perrinkta ta pati, ty. J. Valaitis pirm. A. S. Trečiokas ir Step. Briedis vice pirm. J. Audėnas sekr. ir A. Sodaitis ižd. Parengimo komisija sudaro ponios: J. Trečiokienė, T. Gustaitienė, B. Spudienė ir T. M. Grybaitė.

Po klausimų, sumanymų ir diskusijų susirinkimas buvo baigtas.

Susirinkimui pasibaigus, p. p. Valaičių pastangomis skaniai pasivašinta.

T. M. GRYBAITĖ

Hotel Granada salė, kurioje vyks Vienybės deimantinis banketas. Bilietas asmeniui \$10.00. Kiekvienas stalas talpina 10 svečių.

NORI PIRKTI AR PARDUOTI NAMUS—TAIP PAT APDRAUDŲ REIKALAIS KREIPKIS Į

AMERICAN HOME REALTY

84-14 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N. Y. — (Forest Parkway stotis)
Tel. Hickory 1-5220

William J. Drake

Licensed Real Estate Broker

Lietuviams specialus patarnavimas

Income Tax užpildymas

APDRAUDOS SPECIALISTAS

Šioje firmoje apdrausk savo namus, baldus nuo gaisro. Apdrausk nelaimingus atsitikimus prie savo nuosavybės per vieną kitą greičiau nuosavybę neparduosi. Niekas kitas Tau nesuras tinkamesnių namų.

VIENYBE
- GERIAUSIA DOVANA
artimajam ar draugui.

Prenumerata metams
\$7.00. Studentams \$5.

BANGA TELEVISION

VYTAUTAS ZELENIS, Savininkas

3423 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-0349

PARDUODAMA: televizija, radijas, Hi-Fi stereo, fonografai, dulkių siurbliai, oro vėsintuvai. Didelės nuolaidos Admiral, Motorola ir Blaupunkt vokiškiems Hi-Fi. TAISOMA: televizija, stereo Hi-Fi bei radijas. Darbo valandos kasdien iki 7 v. vak., penktadieniais iki 9 v. v.

GERIAUSIAS
INSURANCE ir REAL ESTATE
PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.
Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 9-3112

ROBERT F. NARK

Apdraudos AUTO Specialistas
Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE

26 COURT ST. BROOKLYN, N. Y.
Tel. MAIN 4-6400 VA 5-0783

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS
Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

Park Hill Realty

Apdrauda, nekilnojamas turtas, federaliniai, valstybės ir miesto taksai. Notary Public.

84-17 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N. Y.
TELEFONAS: VIRGINIA 3-1477

Albert F. Petras (Petrauskas)

LISAUSKŲ MAISTO KRAUTUVĖ

Lietuviški sūriai, juoda duona, aukštos rūšies rūkyti kumpiai, dešros ir skilandžiai pigiomis kainomis
Prekes siunčiame ir per paštą

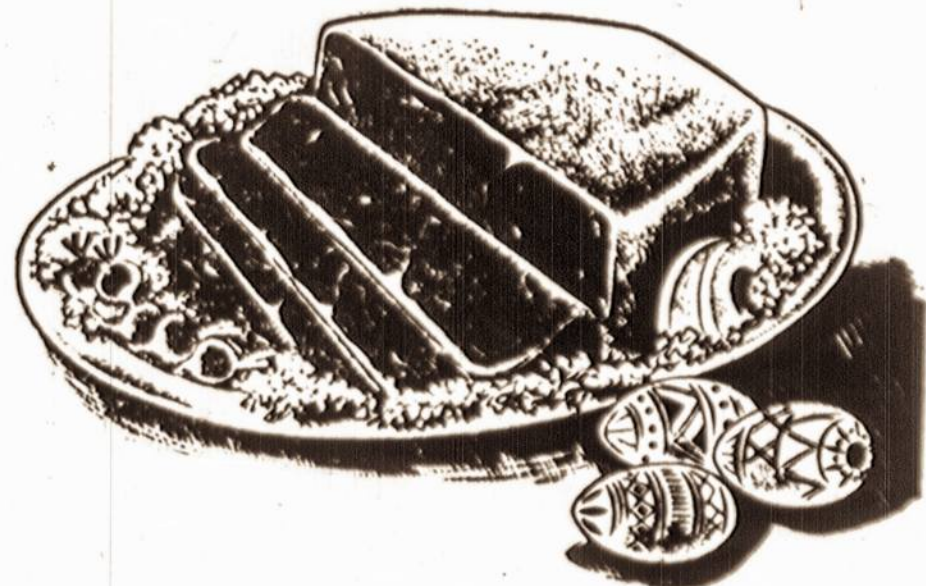
Martha & Peter Lisauskas
64-09 56th Road Maspeth 78, N. Y.
Telephone: TWining 4-8087

BARAS IR RESTORANAS

Julius Daugmaudis, Sav.
Stiklinis baras, viena gražiausių užėigų

273 GRAND STREET
Brooklyn 11, N. Y.
Tel. EVERgreen 4-9533

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

ŠVENTEŠE gerai nuotaikai jūsų namuose pasinaudokite puikiausiu lenkišku skanėsiu, tikru importuotu lenkišku kumpiu įvairiose formose.

- NEPALYGINAMAI SKANUS
- EKONOMIŠKAS
- NEPERRIEBUS, MINKŠTAS IR SULTINGAS

Dabar importuotas lenkiškas kumpis galima gauti mažais kiekiais — 2, 3, 4, 5 svarų; didesnioms šeimoms skardinėse 7, 8, 9 svarų.

VISUR REIKALAUKITE KUMPIO IŠ LENKIJOS
skaniausio mėsos gaminio iš viso pasaulio

Tikrasis mėsos gaminys iš Lenkijos turi įrašus:

ATALANTA-KRAKUS-TALA-POM

"PRODUCT OF POLAND"

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEWey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

JUOZAS GARVA

231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVERgreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVERgreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STAgg 2-5043

ROGERS FUNERAL HOME

P. RADZEVIČIUS, Direktorius
410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. STAgg 2-4409

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI ISNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

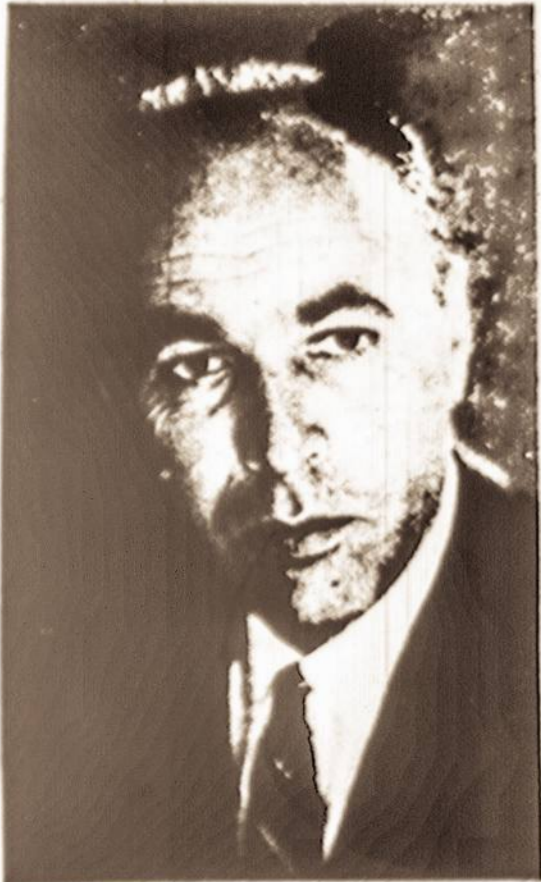
• Dail. K. Zoromskis, skaitys paskaitą apie modernųjį meną kovo 26 d. 12:30 v. Apreiškimo Parapijos salėje, jaunųjų menininkų parodoje.

• Dail. P. Puzino — paveikslas išstatytas New Yorke, National Academy patalpose.

Inž. K. Kiaunė su ponia, gyv. Jamaicoje, džiaugiasi susilaukę dukrelės.

• Kristina Škėmaitė, pakviesta į literatūrinio žurnalo Apprentice redakcinę kolegiją. Žurnalą leidžia NYU studentai.

• Ona ir Stasys Bačkiai, laišku pasveikino red. Juozą Tysliavą jo vardadienio proga. Ponia Bačkiai išvyksta į Europą. Aplankys Paryžių ir Romą. Tikisi grįžti į JAV balandžio 5 d.

• Dail. K. Jezerskas, nuolat gyvenęs Caracas, Venesuela, laukosi JAV savosios firmos reikalais. Šiuo metu jis vieši New Yorke, kur sutinka su draugais ir pažįstamais.

• J. Antanaitis, VIENYBĖS bendradarbis Clevelande, mums pranešė, kad į jubiliejinį VIENYBĖS koncertą — minėjimą iš Clevelando atvyksta ekskursija. Susidomėjimas koncertu nemažas.

• Detrolto dramos sambūrio aktoriai, vadovaujami Lietuvos Teatro veteranės Z. Arlauskaitės — Mikšienės, šeštadienį, kovo 18 d. atvyksta į New Yorką. Kaip teko patirti, susidomėjimas A. Bisson drama "Nešinoj" yra nemažas. N. Y. Balfo skyriaus pirmininkas, aktorius — režisierius V. Žukauskas, deda visas pastangas, kad sambūrio dalyviai būtų kuo vaišingiausiai priimti.

Atitaisymas

Pereitame VIENYBĖS nr. išbrovė klaida. Po prof. K. V. Banaičio atvaizdu pažymėta "stovi Vytautas Žukas". Turi būti — Jonas Žukas. Atsiprašome.

Atvyksta iš Lietuvos J. Andriusio tėvai

Juozas Andrusis, Kelionių Biūro savininkas ir žinomas visuomenės veikėjas, pagaliau susilaukė tikrai linksmos naujienos. Jo tėvas Petras Andrusis su žmona Antanina gim. Poškūtė atvažiuoja iš Lietuvos. Petras Andrusis yra gyvenęs JAV nuo 1913 iki 1925 metų. Ponia Antanina gimusi Worcester, Mass. Šiuo metu juodu yra Maskvoje, JAV konsulato žinioje, ir laukia lėktuvo į Ameriką. Tikimasi, kad šios savaitės pabaigoje įvyks Andriusių šeimos susijungimas. Jis bus tuo malonesnis, nes šį sekmadienį Juozas Andrusis švenčia savo vardadienį. Netolimoje ateityje, jis tikisi sulaukšias iš Lietuvos ir kitų artimų giminių.

L. Briedžio nuotrauka

RŪTA LEE pranešinėja. Mūsų žavingoji aktorė dažnai dalyvauja lietuvių rengiamose parengimuose. Čia jos matome Los Angelese. Ją matysime pranešinėjant ir VIENYBĖS iškilmingame koncerte.

Išvyksta į Indiją

Inž. Stepas Malėnas, buv. Petrašiūnų popieriaus fabriko direktorius ir nuo 1954 m. dirbęs Amerikos popieriaus pramonėje, netrukus pereina dirbti į Parsons & Whittemore Inc., N. Y. Balandžio pradžioje šios firmos komandiruojamas keliems metams į Indiją.

Parsons & Whittemore firma yra pasaulinio masto organizacija su centrais New Yorke, Paryžiuje, Londone, Madrase ir kituose kraštuose. Ji verčiasi popieriaus ir celiuliozės prekyba ir fabriky statyba.

Inž. S. Malėnas atvykęs į JAV dar gilino savo specialybę Syracuse universitete, kurį 1954 m. baigė cum laude.

Sportininkų žaidynės

Balandžio 15 - 16 d. d. Toronte įvyksta tradicinės Š. Amerikos Lietuvių Žaidynės. Šia proga Lietuvių Atletų Klubas savo sportininkų pasiuntimui organizuoja ekskursiją.

Išnuomotas moderniškas, patogus ilgomis kelionėms su oro vėsinimu autobusas. Yra dar laisvų vietų. Kelionės kaina vienam asmeniui ten ir atgal 20 dol. Išvykstama balandžio 14 d. 7:30 val. Vak. nuo Lietuvių Atletų Klubo ir grįžtama balandžio 17 d. 6 v. ryto.

Suinteresuotieji ekskursija informuojasi bei registruojasi pas J. Kepenį, tel. VA 1-3247 vakarais nuo 7 val.

J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

VIDA GINTAUTAITĖ, atkurs Živilę vienoje scenoje iš žinomo senųjų ateivių lietuvių dramaturgo Vinco Nagornosio istorinės tragedijos "Živilė." Ši scena įeina į ruošiamą vaidinimą VIENYBĖS 75 metų minėjime.

DVEJOPA MUZIKA

Pagaliau naujieji ateiviai išgijo patalpas meno galerijai ir koncertams 925 Madison Avenue. Šioje gatvėje esančios galerijos yra ekskluzyvaus pobūdžio ir todėl už jas mokamos augštos nuomos. Lietuviškoji galerija vadinasi AG. Šios raidės turi dveją simbolinę prasmę. Tai yra Almaus Galerijos inicialai. Kartu, tos dvi raidės įeina į pažangiąją sąvoką Avangarde.

Kovo 12 d. 8 v. v. įvyko atidaromasis koncertas, Musica antiqua et nova ženklu. Dalyvavo du flamandų keliaujantieji artistai; liutistas Michel Podolski ir dainininkė Christianne Van Acker. Buvo išpildyti 15 - 16 amž. kūri-

niai. Publikos susirinko apie 80. Nors pakvietimai buvo išsiųsti ir lietuviams, bet lietuvių atsilankė vos keli. Pažymėtini lietuviai iš anapus; draugas Laurinčiukas, Maskvos kolūkiečių laikraščio Sel-skaja Žizn korespondentas ir draugas Vaigauskas, Sovietų tarnautojas prie UN.

Draugas Laurinčiukas nusistebėjo, kad taip mažai lietuvių teapsilankę. (Mes nesistebime, nes mums tų dviejų pareigūnų dalyvavimas turi ne tik simbolinę, bet ir realią prasmę. Red.) Po koncerto buvo užkandžiai ir draugiški pasišnekėjimai.

AG galerijoje vyksta ir dailininko Jan Liud paroda.

SKAUTAI KVICIA Į MARGUČIŲ VAKARĄ

Šeštadienį prieš Atvelykį, balandžio 8 d. 7 val. vak. Apreiškimo parapijos salėje, Brooklyn, N. Y. įvyks Margučių Vakarai, kurį ruošia New Yorko Lietuvių Skautams Remti Komitetas. Neringos ir Taurito tunto skautai suvaidins vaizdelį, pasirodys su dainomis ir žaidimais. Programai vadovaus aktorius Vytautas Kidolius.

Kadangi vakaras įvyksta Velykų švenčių laikotarpyje, tai, palaikant senus papročius, bus prisiminta ir margučiai. Komisija premijos gražiausius margučius dovanėlėmis. Vakaro dalyviai, svečiai kvie-

čiami patys ir prašomi paskatinti jaunimą dalyvauti velykaičių konkurse.

Po programos šokiai, grojant geram orkestrui. Veiks skanių užkandžių bufetas ir turtinga loterija.

Pelnas skiriamas skautų reikalams. Visuomenė kviečiama gausiai atsilankyti ir savo dalyvavimu paremti mūsų jaunimą.

Muzikos ir paskaitų vakaras, Čiurlionio mirties sukaktuvių proga, ruošiamas kovo 25 d., New Yorke, Carnegie Endowment salėje. Išsamesnis skelbimas pslop.